

Oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side – hvordan henger dette sammen med likestillingsorientering?

Analyser av utvalgte spørsmål fra
CORE SURVEY 2022 –
Likestillingsundersøkelsen

Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen

Institutt for samfunnsforskning
Notat 2025:6

© Institutt for samfunnsforskning
Notat [Notatnr] (fylles ut av kom.enheten)

Institutt for samfunnsforskning

Munthes gate 31
Postboks 3233 Elisenberg
0208 Oslo

ISBN (digital): [Fylles ut av KOM]
ISSN (digital): 2704-1891

www.samfunnsforskning.no

Innhold

Forord	5
Innledning.....	6
Forskning om holdninger til kjønnsroller basert på internasjonale spørreundersøkelser	8
Data og metode	12
Ipsos Norsk Monitor	12
CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen	13
Opplegg for analyser av hvordan oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, varierer med ulike faktorer	14
Opplegg for analyser av hvordan oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, henger sammen med holdninger til likestilling på ulike områder	15
Oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur.....	17
Analyser av Ipsos Norsk Monitor 2005–2023	17
Analyser av CORE SURVEY 2022 – <i>Likestillingsundersøkelsen</i>	20
Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side	20
Kjønnforskjeller fra naturens side – additiv indeks	25
Oppslutning om at kvinner og menn er forskjellige av natur – kort oppsummert ...	28
Hvordan henger oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, sammen med holdninger til likestilling?.....	29
Oppfatning om at likestilling er viktig	29
Oppfatninger om hvor langt likestillingen er kommet.....	32
Likestilling mellom kvinner og menn er oppnådd.....	32
Likestillingen er ført lang nok / for langt.....	34
Oppfatninger om kvinners og menns roller i familie og arbeidsliv.....	36
Ansvar for hjem og familie og for økonomisk forsørgelse	36
Familie og jobb like tilfredsstillende	39
Betydningen av karriere for kvinner og menn.....	41
Betydningen av barn for kvinner og menn.....	44
Oppfatninger om hvor godt ulike typer av foreldre kan oppdra barn	47
En enslig mor/far	48
Et par med to møre/fedre	51

Oppfatninger om kjønnsmangfold og tredje juridisk kjønn	54
Oppfatninger om regler for å fremme kjønnsbalanse i politikk, næringsliv og utdanning	56
Regler for å fremme kjønnsbalanse på Stortinget og i bedriftsstyrer	57
Tilleggspong for mannlige/kvinnelige søkere ved opptak til utdanninger med klar kvinne-/mannsdominans.....	59
Oppsummering og diskusjon	63
Bakgrunn.....	63
Oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur	64
Oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, og holdninger til likestilling	65
Alt i alt	68
Litteratur	70
Vedlegg	73

Forord

CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen er en utvalgsundersøkelse av befolkningens syn på ulike likestillingsspørsmål. Undersøkelsen er laget av CORE – Senter for likestillingsforskning ved Institutt for samfunnsforskning (ISF) og ble gjennomført av Kantar Public (nå Verian) våren 2022.

Undersøkelsen kartlegger holdninger til likestilling i politikk, utdanning og arbeidsliv og tar opp både gamle og nye likestillingsspørsmål. Resultatene publiseres i tidsskriftartikler, rapporter og mindre notater. I dette notatet undersøker vi hvordan oppslutningen om påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, har endret seg siden begynnelsen av 2000-tallet, og hvordan oppslutningen om påstanden varierer med demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn. Videre undersøker vi hvordan svarene om denne påstanden henger sammen med holdninger til likestilling på ulike samfunnsområder – i familien, yrkeslivet og politikken. Arbeidet med notatet har mottatt finansiering fra pilotprosjektet «Kjønnsessensialisme og polarisering: Holdninger til likestilling i familie, yrkesliv og politikk» ved ISF. Takk til Edvard Nergård Larsen som har vært kvalitetssikrer ved ISF.

Oslo 10. september 2025

Ragni Hege Kitterød og Mari Teigen

Innledning

Økende likestilling mellom kvinner og menn utgjør en av de største endringsprosessene i vår tid (Inglehart & Norris, 2003; Goldin, 2014), og fra 1970-tallet viste surveyundersøker av befolkningens holdninger at oppslutningen om likestilling i familien, i yrkeslivet og i samfunnet ellers økte i en rekke land. Lenge ble dette antatt å være en lineær utvikling mot mer positive holdninger til likestilling (Bolzendahl & Myers, 2004; Brooks & Bolzendahl, 2004; Goldin, 2014; Inglehart & Norris, 2003), men fra midten av 1990-tallet begynte man å se tegn til utflating og stagnasjon i utviklingen mot mer liberale holdninger til kjønnsroller (Cotter et al., 2011). Det ble samtidig registrert en tendens til mindre oppslutning om likestilling i familien enn i yrkeslivet og politikken (Cotter et al., 2011). Det ble hevdet at den såkalte likestillingsrevolusjonen hadde stoppet opp («the stalled gender revolution») (England, 2010; Scarborough et al., 2019), og at kvinners økte yrkesdeltakelse («the first step of the gender revolution») ikke var blitt fulgt av en tilsvarende økning i menns deltakelse hjemme («the second step of the gender revolution») (Goldscheider et al., 2015). Selv om kvinner deltok mer på arbeidsmarkedet enn før, hadde de fremdeles som oftest hovedansvaret for det ulønnede hus- og omsorgsarbeidet.

Etter hvert har flere studier vist at holdninger til kvinners og menns roller i familien og yrkeslivet ikke kan plasseres langs én enkelt akse fra tradisjonelle til likestilte/liberale holdninger. De utgjør snarere ulike konfigurasjoner av kryssende dimensjoner og må derfor analyseres innenfor et multidimensjonalt rammeverk. Cotter et al. (2011) hevdet at tendensen til stagnasjon i utviklingen mot mer liberale holdninger til kjønnsroller i USA på 1990-tallet henger sammen med framveksten av en ny kulturell forståelsesramme («egalitarian essentialism») som innebærer at det ikke er det noen motsetning mellom å støtte likeverd og like muligheter i yrkeslivet for kvinner og menn, på den ene siden, og å støtte en tradisjonell husmorrolle, på den andre, så lenge tilpasningene er resultatet av kvinners (og menns) selvstendige valg. Her kombineres altså forestillinger om at kvinner og menn er likeverdige, med kjønnskomplementære oppfatninger om at kvinner fra naturens side er best egnet til å ta seg av barn og menn er best egnet til å forsørge familien.

I Norge, som i de andre nordiske landene, er det nå stor oppslutning om en likestilt familiemodell, der begge foreldre er yrkesaktive og deltar like mye i hus- og omsorgsarbeidet hjemme (Kitterød & Teigen, 2023). Samtidig viser flere spørreundersøkelser at en stor andel blant både kvinner og menn sier seg enige i påstander om at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side

når det gjelder tanker og følelser, og at gutter og jenter er forskjellige av natur (Kitterød & Teigen, 2021; Kitterød & Nygård, 2024). I dette notatet undersøker vi hvordan oppslutningen om påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, har endret seg siden midten av 2000-tallet, hvordan oppslutningen om påstanden varierer med demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn, og hvordan oppslutningen om denne påstanden henger sammen med holdninger til likestilling på ulike samfunnsområder – i familien, yrkeslivet og politikken. Er det slik at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, er mindre positive til likestilling enn dem som er uenige i dette? Eller er oppslutningen om likestilling så grunnfestet og utbredt i Norge at det ikke spiller noen rolle om man mener at kvinner og menn er forskjellige av natur, eller ikke? Analysene av endring over tid er basert på Ipsos Norsk Monitor. De øvrige analysene er basert på CORE SURVEY 2022.

Før vi presenterer resultatene, går vi kort gjennom noen internasjonale studier om holdninger til kvinners og menns familie- og yrkesroller, med særlig vekt på hvordan disse har diskutert og målt oppslutningen om at kvinner og menn er grunnleggende forskjellige fra naturens side / har iboende forskjellige egenskaper og dermed egner seg til forskjellige oppgaver. Dette omtales ofte som kjønnsessensialistiske forestillinger.

Forskning om holdninger til kjønnsroller basert på internasjonale spørreundersøkelser

Etter at Cotter et al. (2011) publiserte sin studie fra USA, der de hevdet at det ikke nødvendigvis er noen motsetning mellom å støtte en tradisjonell husmorrolle, på den ene siden, og å støtte like muligheter i yrkeslivet for kvinner og menn, på den andre («egalitarian essentialism»), har studier fra mange land, også Europa, identifisert ulike konstellasjoner, eller klasser («clusters»), av likestillingsholdninger (f.eks. Begall et al., 2023; Grunow et al., 2018; Jozwiak, 2021; Knight & Brinton, 2017; Scarborough et al., 2019, van Damme & Pavlopoulos, 2022). Analysene er gjerne basert på store internasjonale spørreundersøkelser, for eksempel European Values Study (EVS), World Values Study (WVS) og International Social Survey Programme (ISSP), der respondentene blir bedt om ta stilling til en del påstander om familie- og kjønnsroller. Ettersom flere av spørsmålene er gjentatt over tid og stilles på samme måte i mange land, gir undersøkelsene et godt grunnlag for å studere endring over tid og sammenligne mellom enkeltland eller grupper av land. Spørsmålene har tradisjonelt dreid seg mest om kvinners rolle i familien og yrkeslivet. Menns hovedansvar som forsørger ble gjerne tatt for gitt. Etter hvert har det også inngått en del spørsmål om menns roller og ansvar for hus- og omsorgsarbeid og for forsørgelse.¹

Nøyaktig hvilke, og hvor mange, klasser av holdninger til kvinners (og menns) yrkes- og familieroller man finner i de ulike studiene, varierer med hvilken tidsperiode som studeres, hvilke land som inngår i analysene, og hvilke holdningsspørsmål man inkluderer. Men studiene identifiserer typisk flere blandingsposisjoner/-klasser i tillegg til en entydig tradisjonell posisjon som innebærer støtte til at kvinner bør ha hovedansvaret for familie og barn og at menn bør ha hovedansvaret for få forsørge familien, og en entydig likestilt/liberal posisjon, som innebærer at både kvinner og menn bør delta i yrkeslivet og i hus- og omsorgsarbeidet. Flere studier indentifiserer graden av oppslutning om kjønnsessensialisme – altså oppfatninger om at kvinner og menn har iboende forskjellige egenskaper og dermed egner seg til forskjellige oppgaver – som en av flere viktige dimensjoner.

¹ Davis & Greenstein (2009) og Walter (2018) gir detaljerte oversikter over hvilke spørsmål som er stilt i ulike undersøkelser. De diskuterer også styrker og svakheter ved spørsmålene.

I en analyse av holdninger til kvinners rolle i familien og yrkeslivet i 17 europeiske land viste for eksempel Knight & Brinton (2017) at folks holdninger varierer langs tre dimensjoner, nemlig egalitarisme, (kjønns)essensialisme, og valgfrihet versus normative imperativer, altså hva kvinner (og menn) *bør* gjøre. Basert på data fra the European Values Study og World Values Survey fra begynnelsen av 1990-tallet og til 2008–09 fant de at tradisjonelle oppfatninger om at kvinner har ansvar for hjem og barn og menn har ansvar for å forsørge familien, er på vikende front i de fleste land, og at oppfatningene erstattes av tre blandingsformer – eller klasser – av mer egalitære holdninger. I tillegg til klassen «liberal egalitarians», som støtter likestilling i både yrkeslivet og familien, fant de klassen «egalitarian familists», som støtter likestilling i yrkeslivet og samtidig har oppfatninger om at det å ha familie og barn er viktig for kvinner, og klassen «flexible egalitarianism», som støtter både en tradisjonell og en likestilt arbeidsdeling, men likevel ikke gir støtte til at kvinner eller menn *bør* ha bestemte oppgaver eller roller – altså valgfrihet framfor oppfatninger om hvordan kvinner og menn helst *bør* innrette seg. I en analyse av 24 land, basert på data fra the European Values Study 2008, fant Van Damme & Pavlopoulos (2022) fem klasser, nemlig «traditionalism», «transitionalism», «sameness feminism», «difference feminism» og «third wave feminism», der klassen «difference feminism» i størst grad rommer kjønnsessensialistiske oppfatninger. I en analyse av 36 land, basert på data fra the European Values Study 2008, identifiserte Begall et al. (2023) fire multidimensjonale klasser i tillegg til de to endimensjonale klassene tradisjonell og likestilt, nemlig klassene «family oriented», «choice egalitarian», «intensive motherhood» og «neotraditional».

I denne forskningen på folks holdninger til kjønnsroller er kjønnsessensialistiske oppfatninger typisk målt ved grad av enighet/uenighet i utsagn som «A woman has to have children in order to be fulfilled», «A job is all right but what most women really want is a home and children», «Being a housewife is as fulfilling as working for pay», og «A man's job is to earn money; a woman's job is to look after the home and family» (Grunow et al., 2018; Jozwiak, 2021; Knight & Brinton, 2017; Kools, 2024; Van Damme & Pavlopoulos, 2022). Flere studier viser at de skandinaviske landene skiller seg ut ved høy oppslutning om likestilte kjønnsroller i familien og yrkeslivet og lav oppslutning om påstander som måler kjønnsessensialisme. Dette sees gjerne i lys av at familie- og likestillingspolitikken her støtter opp om en familiemodell der kvinner deltar i yrkeslivet på linje med menn, og der menn er aktivt involvert hus- og omsorgsarbeidet (Jozwiak, 2021; Knight & Brinton, 2017), ofte kalt en «dual-earner/dual-carer» modell (Gornick & Meyers, 2008). I tråd med dette viste Kools (2024), basert på analyser av ISSP, at det i Norge var en mer entydig

lineær utvikling mot positive holdninger til mødres yrkesarbeid og en synkende oppslutning om kjønnsessensialistiske forestillinger sammenlignet med i Storbritannia og Nederland i perioden 1994–2012.

I vedleggstabell 1 viser vi svarmønstrene for tre av påstandene som ofte brukes som indikatorer på kjønnsessensialistiske forestillinger i forskningen om holdninger til kjønnsroller, hentet fra den norske delen av ISSP, modulene om familie og kjønnsroller fra 1994, 2002, 2012 og 2022. Vi ser at oppslutningen om påstanden «Å ha en jobb er greit, men det de fleste kvinner egentlig ønsker seg er hjem og barn» har sunket markant i perioden, fra et forholdsvis lavt nivå allerede i 1994 og til et svært lavt nivå i 2022. I 1994 var 29 prosent i alderen 18–79 år enige eller sterkt enige i påstanden, mens 39 prosent var uenige eller sterkt uenige. I 2022 var de tilsvarende andelene henholdsvis 7 og 75 prosent. Videre var det relativt færre som svarte «Verken eller» eller «Vet ikke» i 2022 enn i 1994. Også påstanden «Å være husmor er like tilfredsstillende som å ha lønnet arbeid» fikk mindre oppslutning over perioden. I 1994 var 30 prosent (sterkt) enige i denne, mens 36 prosent var (sterkt) uenige. I 2022 var de tilsvarende andelene henholdsvis 14 og 54 prosent. Påstanden «Mannens oppgave er å tjene penger, kvinnens oppgave er å ta seg av hjemmet og familien» hadde lav oppslutning allerede i 1994, med 16 prosent (sterkt) enige og 39 prosent (sterkt) uenige, og oppslutning var enda lavere i 2022, med 3 prosent (sterkt) enige og 89 prosent (sterkt) uenige.

Spørsmål/påstander i store internasjonale surveyundersøkelser som brukes som indikatorer på kjønnsessensialistiske holdninger, dreier seg altså gjerne om hvilke oppgaver henholdsvis kvinner og menn egner seg best til fra naturens side i familien og i yrkeslivet, og hvilke oppgaver de bør eller ønsker å utføre. Basert på slike mål er det grunnlag for å si at kjønnsessensialistiske forestillinger har liten, og synkende, utbredelse i Norge (og de andre skandinaviske landene). Dersom vi spør om kvinner og menn er forskjellige av natur, uten å knytte dette til bestemte oppgaver eller roller som kvinner og menn ønsker eller bør påta seg, får vi imidlertid et litt annet bilde. En høy andel av både kvinner og menn sier seg enige i påstander om dette. Målt på denne måten ser det ut til at kjønnsessensialistiske forestillinger er ganske utbredt i Norge. I Ipsos Norsk Monitor,² som kartlegger befolkningens holdninger og verdier på en lang rekke områder, har man siden 2005 bedt respondentene ta stilling til denne påstanden: «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.» Et klart flertall sier seg enige i dette. Omtrent den samme påstanden ble inkludert i CORE SURVEY 2022 –

² <https://www.ipsos.com/nb-no/ipsos-norsk-monitor>

Likestillingsundersøkelsen, som ble gjennomført i regi av Institutt for samfunnsforskning våren 2022. *Også her sier et klart flertall av respondentene seg enige i denne påstanden. Det samme gjelder for påstanden «Gutter og jenter er forskjellige av natur» (Kitterød & Nygård, 2024).*

Det ser altså ut til å være bred enighet i Norge om at menn og kvinner er forskjellige av natur, samtidig som forholdsvis få sier seg enige i at kvinner og menn bør ha ulike roller i familie og yrkesliv, at kvinner egentlig ønsker hjem og barn framfor lønnet arbeid, eller at husmorrollen er like tilfredsstillende som lønnet arbeid. Hvordan skal vi forstå dette? Og er det noen sammenheng mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur eller ikke, og holdninger til likestilling i familien, yrkeslivet og politikken? I dette notatet forsøker vi å komme litt nærmere et svar på disse spørsmålene ved å analysere endringer og variasjon i oppslutningen om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og hvordan oppslutning om denne påstanden henger sammen med holdninger til likestilling på ulike samfunnsområder. Er de som mener at kvinner og menn er forskjellige av natur, mindre likestillingsorienterte enn dem som er uenige i påstander om dette? Eller er likestilling blitt en så selvfølgelig verdi i Norge at det nå ikke har noen betydning om man tenker seg at kvinner og menn er forskjellige av natur eller ikke? Og finner vi ulike mønstre på ulike områder? Er for eksempel oppslutningen om en likestilt familiemodell så utbredt i Norge at den ikke varierer med oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mens det er klare sammenhenger for likestillingsspørsmål som er mer polariserte, som spørsmål om kjønnskvalifisering i politikken og næringslivet? Evensen et al. (2023) undersøker synet på foreldrepermisjon og fedrekvote basert på CORE SURVEY 2022 og viser en negativ sammenheng mellom oppslutning om kjønnsessensialistiske holdninger og oppslutning om at minst en tredjedel av foreldrepermisjonen bør beholdes far. I dette notatet undersøker vi hvordan oppfatningen om at kvinner og menn er forskjellige av natur, henger sammen med oppfatninger om at likestilling generelt er viktig, oppfatninger om kvinners og menns roller i familien og yrkeslivet, oppfatninger om hvor godt ulike typer familier kan oppdra barn, oppfatninger om kjønns mangfold og tredje juridisk kjønn, og oppfatninger om kjønnskvalifisering i politikk, næringsliv og utdanning.

Data og metode

Analysene i notatet er basert på Ipsos Norsk Monitor og CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen.

Ipsos Norsk Monitor

Ipsos Norsk Monitor kartlegger befolkningens verdier, holdninger og atferd på en lang rekke områder og er blitt gjennomført annethvert år siden 1985.³

Påstanden «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser» (helt uenig, delvis uenig, delvis enig, helt enig, helt umulig å svare) ble inkludert første gang i 2005. Den inngår i bolker med spørsmål om holdninger til en rekke ulike tema. Vi viser utviklingen fra 2005 til 2023 for respondenter i alderen 18–79 år, for alle og for menn og kvinner separat. Videre analyserer vi, gjennom multivariate regresjonsanalyser, variasjon etter kjønn, alder og bostedsregion på begynnelsen og slutten av perioden vi har data for (2005 og 2023), for å undersøke om sammenhengen mellom disse kjennemerkene og oppfatning om at kvinner og menn er forskjellige av natur, har endret seg over tid. Både kjønn, alder og hvor man bor i landet, kan tenkes å ha betydning for om man mener kvinner og menn er forskjellige av natur eller ikke. Særlig vil vi anta at slike forestillinger i mindre utbredt i Oslo enn i landet ellers, men vi er usikre på om mønsteret er endret over tid. I analysene skiller vi mellom fire aldersgrupper og mellom seks bostedsregioner (se vedleggstabell 2).

Den avhengige variabelen i regresjonsanalysene er en dummy der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at kvinner og menn egentlig er svært forskjellige fra naturens side på den ene siden (1), og øvrige respondenter på den andre (0), altså dem som er uenige eller synes det er helt umulig å svare. Vi har benyttet en lineær sannsynlighetsmodell som analyseteknikk. For hver faktor (uavhengige variabel) har vi definert en referansegruppe som de øvrige gruppene sammenlignes med. Regresjonskoeffisienten kan da tolkes som forskjeller i sannsynligheten for å ha verdien 1 sammenlignet med verdien 0 på den avhengige variabelen, mellom ulike kategorier innenfor de uavhengige variablene. Hver kategori sammenlignes da med referansekategorien (Hellevik,

³ Respondentene svarer på omtrent 3 000 spørsmål om blant annet mediebruk, politisk syn, holdninger til sentrale samfunnspolitiske spørsmål, forbrukeratferd og spisevaner. Datainnsamlingen skjer i to trinn: først et kort telefonintervju og deretter et selvutfyllingsskjema til dem som er villig til å fylle ut dette. Utvalgene er representative for den norske befolkningen over 15 år. Svarandelen er nå lav, men tester viser at det ikke er systematisk utvalgsskjevhet i materialet (Hellevik, 2015, 2016, 2023). Det er laget vektorer slik at utvalget veies for å være i tråd med befolkningens fordeling etter kjønn, alder og bostedsregion. Vi benytter vektene i analysene her. Antall observasjoner vises uvektet.

2009; Mood, 2010). Deskriptiv statistikk for de uavhengige variablene vises i vedleggstabell 2.

CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen

CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen er en webbasert undersøkelse om befolkningens syn på ulike likestillingsspørsmål, utarbeidet av CORE – Senter for likestillingsforskning ved Institutt for samfunnsforskning. Undersøkelsen ble gjennomført av Kantar Public (nå Verian) våren 2022. Utvalget ble trukket fra GallupPanelet, et undersøkelsespanel som svarer på undersøkelser regelmessig.

Av alle som fikk invitasjon til å delta, var det 32,6 prosent som fylte ut spørreskjemaet før undersøkelsen ble lukket. Svarprosenten varierer litt mellom grupper. Kantar Public har konstruert en vekt som korrigerer for skjevheter knyttet til kjønn, alder, utdanning og geografisk bosted og gjør at sammensetningen av nettoutvalget blir likere populasjonen. Vi benytter vekten i analysene her. Antallet observasjoner vises uvektet. Nettoutvalget består av 4 099 respondenter i alderen 18–89 år. Våre analyser omfatter aldersgruppen 18–79 år.⁴

Undersøkelsen kartlegger folks holdninger til ulike likestillingsspørsmål, fordeling av familie- og yrkesarbeid samt en del bakgrunnsinformasjon. Noen bakgrunnsopplysninger er også hentet fra informasjon som allerede er lagret i GallupPanelet. Undersøkelsen inneholder noen spørsmål der respondentene ble delt tilfeldig («randomisert») i to («split sample»), og der halvparten fikk spørsmål om menn (gutter) og den andre halvparten om kvinner (jenter). Mer informasjon om undersøkelsen finnes i [dokumentasjonsrapporten](#).

I CORE SURVEY 2022 ble respondentene bedt om å ta stilling til to påstander om kjønnsforskjeller fra naturens side: først påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser»⁵ og senere påstanden «Gutter og jenter er forskjellige av natur» (begge med svaralternativene *helt enig*, *delvis enig*, *verken eller*, *delvis uenig*, *helt uenig* og *vet ikke*).⁶ Vi viser svarmønsteret for begge de to påstandene. Vi lager også en additiv indeks basert på svarene fra begge, som vi kaller *Kjønnsforskjeller fra naturens side*.

⁴ Vi utelukker respondenter som ikke har svart på påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser» eller påstanden «Gutter og jenter er forskjellige av natur», som er de to påstandene vi analyserer her. Analyseutvalget omfatter da 4 014 respondenter, 2 155 kvinner og 1 859 menn. I de multivariate regresjonsanalysene utelukker vi i tillegg respondenter som ikke har svart på alle spørsmålene som inngår i de uavhengige variablene. Analyseutvalget omfatter da 3 983 respondenter.

⁵ Påstanden inngikk i et spørsmålsbatteri med totalt åtte påstander.

⁶ Påstanden inngikk i et spørsmålsbatteri med totalt ti påstander.

Vi undersøker først hvordan oppfatningene om at det finnes grunnleggende kjønnsforskjeller fra naturens side, varierer med demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn. Deretter undersøker vi hvordan slike oppfatninger henger sammen med holdninger til likestilling på ulike samfunnsområder – i familien, yrkeslivet og politikken.

Opplegg for analyser av hvordan oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, varierer med ulike faktorer

I denne bolken gjør vi to sett av multivariate regresjonsanalyser. Først ser vi på tilbøyeligheten til å være enig i påstanden om at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser. Den avhengige variabelen er en dummy der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side (1), og øvrige respondenter (0), altså dem som er uenige eller har svart «verken eller» eller «vet ikke». Vi ser på betydningen av en del faktorer som kan tenkes å henge sammen med om man mener at det foreligger kjønnsforskjeller fra naturens side eller ikke, slik som respondentenes kjønn og alder, om de har barn i husholdningen eller ikke, og deres utdanningsnivå, bosted, religiøse deltakelse og partipreferanse. Dette er altså de uavhengige variablene i analysene. Deskriptiv statistikk vises i vedleggstabell 3. Vi har benyttet en lineær sannsynlighetsmodell som analyseteknikk (se tidligere avsnitt for forklaring).

For å lage et samlet mål som fanger opp variasjon i oppfatninger om hvorvidt det foreligger forskjeller mellom kvinner og menn, har vi konstruert en additiv indeks, *Kjønnsforskjeller fra naturens side*, basert på svarene på påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og påstanden om at gutter og jenter er forskjellige av natur. Det er en stek korrelasjon mellom de to påstandene (0,562 målt ved Pearsons korrelasjonskoeffisient). Når vi har konstruert indeksen, har vi omkodet svarene slik at høye verdier reflekterer stor grad av enighet og lave verdier reflekterer lav grad av enighet. Svarkategoriene «verken eller» og «vet ikke» er satt til 3 (midtkategorien). Vi har summert skårene på de to spørsmålene og dividert med to, og får da en indeks med ni verdier, fra 1 til 5. Vi gjør multivariate regresjonsanalyser (minste kvadraters metode) med denne indeksen som avhengig variabel. Vi ser på betydningen av de samme faktorene som i analysene over.

Opplegg for analyser av hvordan oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, henger sammen med holdninger til likestilling på ulike områder

I denne bolken undersøker vi hvordan oppfatninger om at det foreligger naturlige kjønnsforskjeller, henger sammen med holdninger til likestilling på ulike samfunnsområder, målt ved noen sentrale spørsmål fra CORE SURVEY 2022. Oppfatninger om hvorvidt det foreligger naturlige kjønnsforskjeller, betraktes som uavhengige variabler, mens holdninger til likestilling i familie, yrkesliv og politikk inngår som avhengige variabler.

Analysene er lagt opp på samme måte for samtlige spørsmål (avhengige variabler). Vi presenterer figurer som viser bivariate sammenhenger mellom oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur på den ene siden, og holdninger til likestilling i familie, arbeidsliv osv. på den andre. Sammenhengene vises for alle respondenter (18–79 år), og separat for kvinner og menn. Vi har også gjort multivariate regresjonsanalyser, der vi justerer for sentrale bakgrunnskjennetegn, som kjønn, alder, om man bor sammen med barn eller ikke, utdanningsnivå og bosted (kontrollvariabler). Dette har vi gjort for å se om sammenhengene mellom oppfatninger om naturlige kjønnsforskjeller og holdninger til likestilling består, når vi tar hensyn til at de som mener at det foreligger naturlige kjønnsforskjeller, skiller seg fra de som mener at det ikke foreligger slike forskjeller, på sentrale faktorer som ofte har betydning for oppfatningene om likestilling. For eksempel mener de som har lang utdanning, sjeldnere enn dem som har kort utdanning, at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side, og de er mer positive til likestilling på flere områder. Vi antar derfor at sammenhengen mellom kjønnsessensialisme og likestillingsholdninger vil være noe svakere i de multivariate enn i de bivariate analysene. Inndeling og svarfordeling av kontrollvariablene vises i vedleggstabell 3. Vi har gjort analysene for alle, og separat for kvinner og menn.

Vi viser i hovedsak resultater fra analyser med det første av de to spørsmålene om naturlige kjønnsforskjeller, nemlig hvor enig eller uenig man er i påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Dette gjør vi fordi denne påstanden dreier seg om kvinner og menn (ikke om gutter og jenter), noe som også gjelder for de avhengige variablene i analysen i denne bolken, altså holdninger til likestilling mellom kvinner og menn på ulike samfunnsområder. Dessuten var respondentene mer delt i spørsmålet om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige når det gjelder tanker og følelser, enn i spørsmålet om hvorvidt gutter og jenter er forskjellige av natur, der bare et lite mindre tall er uenige (se senere analyser). Vi gjør også analyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* (se omtale over) som

forklaringsvariabel. Resultater vises i vedleggstabell 4 og kommenteres kort i fotnoter.

For påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser» skiller vi mellom tre kategorier i de multivariate analysene: dem som er enige i påstanden (helt eller delvis), dem som er nøytrale eller usikre (verken eller/vet ikke), og dem som er uenige (helt eller delvis). Som vi skal se, er det ikke alltid lineære sammenhenger mellom oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, på den ene siden, og holdninger til likestilling, på den andre. I noen tilfeller går for eksempel hovedskillet mellom dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, og dem som er nøytrale usikre, på den ene siden, og dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, på den andre.

Oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur

Analysene av folks oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, er basert på spørsmål stilt i Ipsos Norsk Monitor og i CORE SURVEY 2022. Ipsos Norsk Monitor, som kartlegger befolkningens holdninger og verdier, har siden 2005 bedt respondentene ta stilling til følgende påstand: «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.» Vi viser hvordan svarmønsteret har utviklet seg fra 2005 til 2023. Omtrent det samme spørsmålet ble stilt i CORE SURVEY 2022. Basert på denne undersøkelsen undersøker vi nærmere hvordan svarmønsteret varierer mellom grupper, etter kjønn, alder, utdanning, bosted, religiøs aktivitet og partipreferanse. Vi analyserer også svarene på et annet spørsmål, der deltakerne ble bedt om å ta stilling til påstanden «Gutter og jenter er forskjellige av natur».

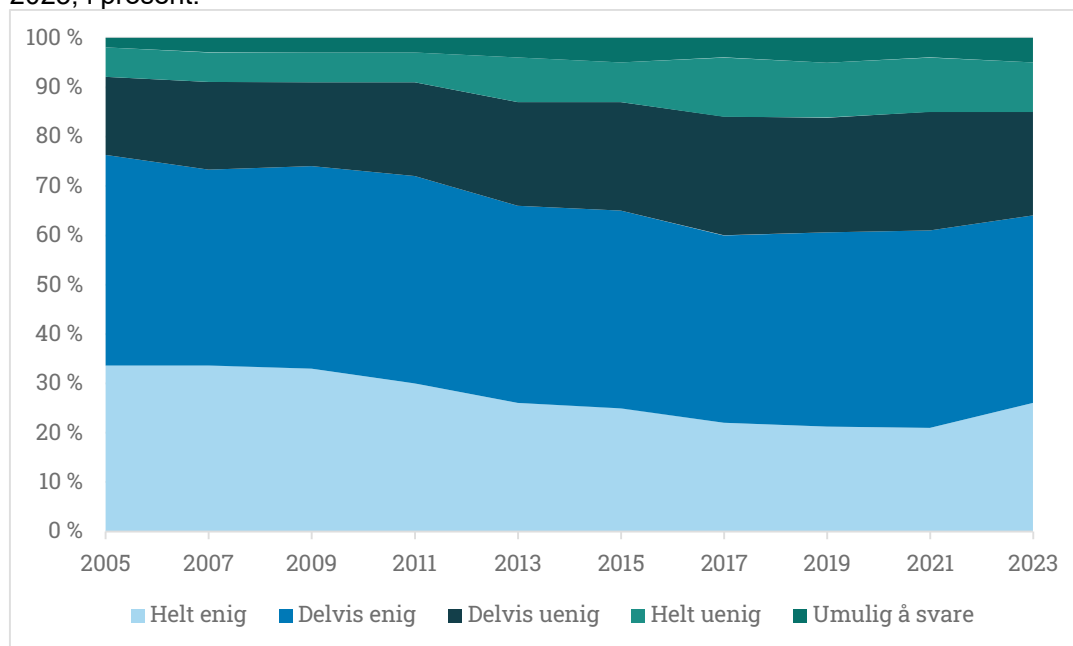
Analysen av Ipsos Norsk Monitor 2005–2023

I 2005 var 34 prosent av respondentene helt enige i påstanden «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser» (figur 1).⁷ 43 prosent var delvis enige, mens henholdsvis 16 og 6 prosent var delvis uenige og helt uenige. Det var altså et klart flertall av respondentene, litt over tre fjerdedeler, som mente at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Det var litt flere som var uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, i 2023 enn i 2005. Likevel var det i 2023 fremdeles betydelig flere som var enige (64 prosent) enn uenige (21 prosent) i påstanden.

Andelen som er uenige i påstanden (helt eller delvis) gikk opp blant både kvinner og menn, mens andelen enige (helt eller delvis) sank (figur 2). Endringene var størst blant kvinner. I 2023 var andelen enige (helt eller delvis) litt lavere blant kvinner enn blant menn (61 mot 66 prosent), mens andelen uenige var litt høyere (33 mot 28 prosent).

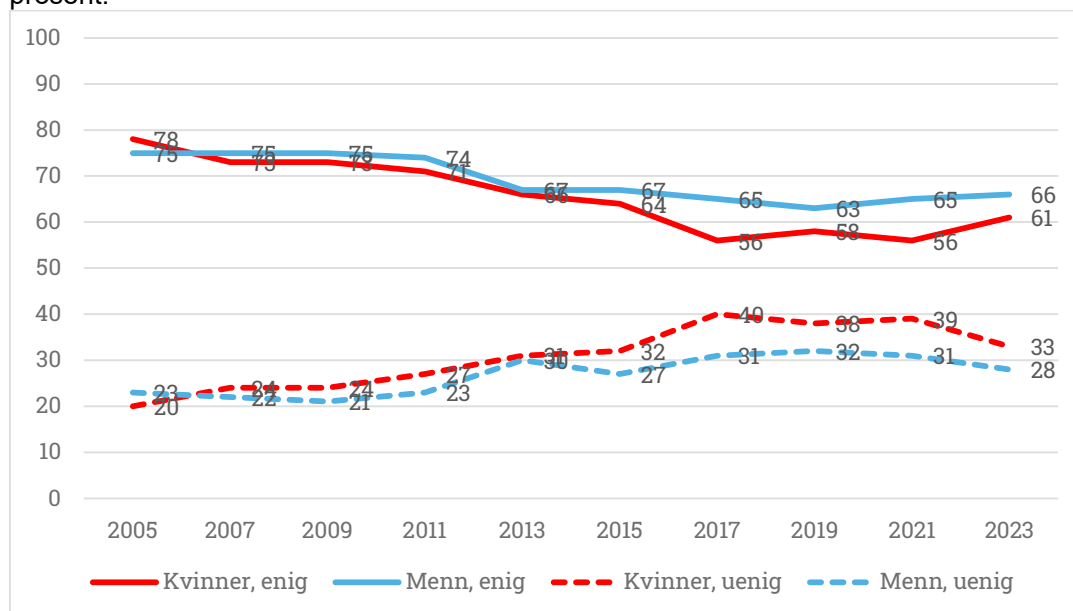
⁷ Respondenter som ikke besvarte spørsmålet (1-2 prosent), er holdt utenfor i analysene.

Figur 1. Svar på påstanden «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Respondenter 18–79 år, fra 2005 til 2023, i prosent.

Note: Data fra Ipsos Norsk Monitor

Figur 2. Andel som er enige (helt eller delvis), og andel som er uenige (helt eller delvis) i påstanden «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Kvinner og menn 18–79 år, fra 2005 til 2023, i prosent.

Note: Data fra Ipsos Norsk Monitor

Vi har gjort multivariate regresjonsanalyser der vi ser på betydningen av kjønn, alder og bosted ved begynnelsen og slutten av perioden vi har data for (2005 og 2023). Den avhengige variabelen er en dummy der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at kvinner og menn egentlig er svært forskjellige fra naturens side (1), og øvrige respondenter (0) (se bolken om data og metode for nærmere omtale av opplegg for analysene).

I tråd med analysene ovenfor ser vi at kvinner i 2023 litt sjeldnere enn menn var enige i påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 1). I 2005 var sammenhengen motsatt. Alder hadde forholdsvis liten betydning både i 2005 og 2023. Men i 2005 var kvinner i alderen 45–66 år sjeldnere enige i påstanden enn de yngste kvinnene. Påstanden hadde mindre oppslutning i Oslo enn flere andre steder i landet både i 2005 og i 2023, men forskjellene var større 2023. Predikerte marginalverdier for bosted, basert på analysene for alle i 2005 og 2023, vises i figur 3. Vi ser at oppslutningen om påstanden sank i alle landsdeler, men nedgangen var større i Oslo enn ellers i landet.

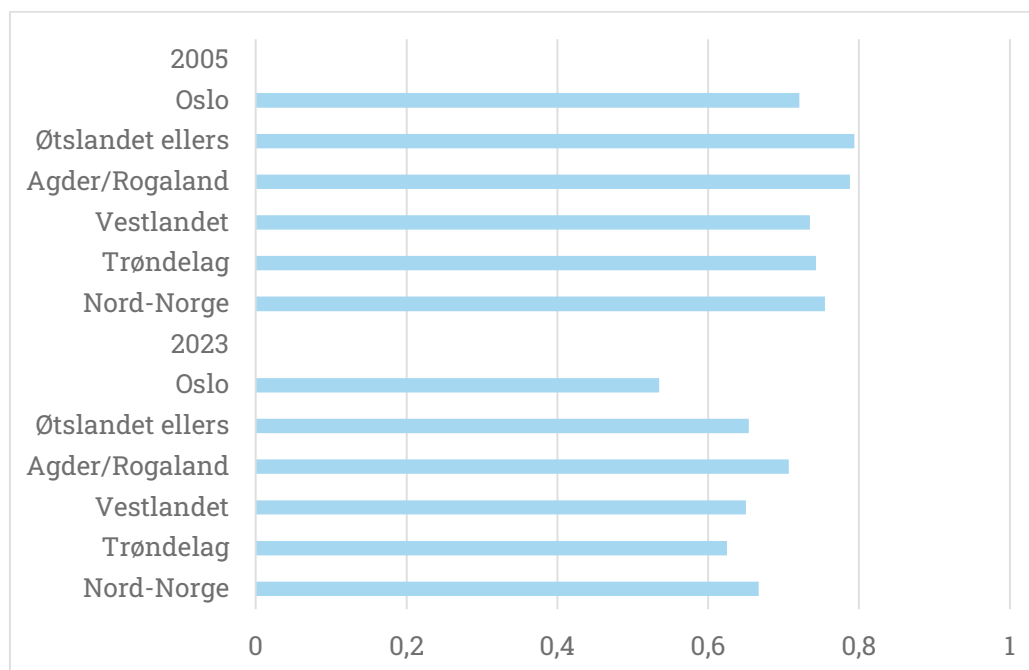
Tabell 1. Enig i påstanden «Egentlig er kvinner og menn svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Multivariate regresjonsanalyser basert på svar fra alle, fra kvinner og fra menn, i 2005 og 2023. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle		Kvinner		Menn	
	2005	2023	2005	2023	2005	2023
Kjønn (ref. mann)						
Kvinne	0,037*	-0,049**				
Alder (ref. 18–29 år)						
30–44 år	0,030	0,026	0,038	0,021	0,021	0,028
45–66 år	-0,053*	0,023	-0,062*	0,011	-0,047	0,035
67–79 år	-0,022	-0,014	-0,031	0,006	0,014	-0,038
Bosted (ref. Oslo)						
Østlandet ellers	0,073**	0,119***	0,040	0,134**	0,109*	0,105**
Agder/Rogaland	0,067*	0,172***	0,040	0,135**	0,096(*)	0,209***
Vestlandet	0,014	0,115***	-0,045	0,070	0,076	0,161***
Trøndelag	0,022	0,090*	-0,024	0,132*	0,069	0,049
Nord-Norge	0,034	0,133**	-0,023	0,151**	0,091	0,115*
Konstantledd	0,715	0,547	0,792	0,502	0,676	0,544
R ²	0,014	0,013	0,020	0,010	0,010	0,020
N	3 571	3 227	2 021	1 583	1 550	1 644

Note: Analysene er gjennomført med lineære sannsynlighetsmodeller. Vi har brukt robuste standardfeil. Variabelen «bosted» inneholder også en kategori for «uoppgitt», men resultater vises ikke.

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (•) = signifikant på 0,10-nivå.

Figur 3. Predikerte marginalverdier, enig (helt eller delvis) i at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side, basert på multivariate regresjonsanalyser i tabell 1.

Note: Basert på analysene for alle i 2005 og 2023.

Et flertall av respondentene i Ipsos Norsk Monitor støtter altså påstanden om at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, men oppslutningen har sunket litt siden 2005, og nedgangen har vært større blant kvinner enn blant menn og større i Oslo enn i landet for øvrig. Dermed er det nå litt større kjønnsforskjeller enn før, og litt større forskjeller mellom Oslo og landet for øvrig, noe som peker i retning av en viss polarisering.

Analysen av CORE SURVEY 2022 – *Likestillingsundersøkelsen*

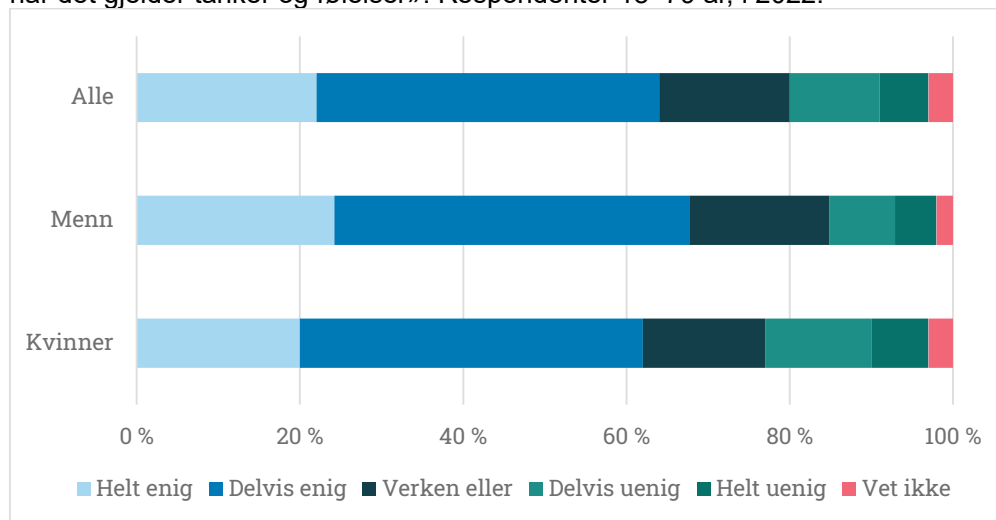
Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side

Den første påstanden vi ser på, «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser»⁸, får mye støtte (figur 4). Av respondentene (18–79 år) er 65 prosent enten helt eller delvis enige i påstanden,

⁸ Påstanden ligger tett opp til den som inngår i Ipsos Norsk Monitor, men ordlyden og svarkategoriene er litt annerledes (se ovenfor). Dessuten var konteksten annerledes, ettersom CORE SURVEY 2022 ble presentert som en undersøkelse om holdninger til likestilling, mens Ipsos Norsk Monitor dekker mange forskjellige tema.

altså omtrent det samme mønsteret som vises i Ipsos Norsk Monitor. 19 prosent er helt eller delvis uenige, 16 prosent svarer «Verken eller» og 3 prosent svarte «Vet ikke». Kvinner og menn svarer ganske likt, men med en tendens til litt lavere andel enige blant kvinner enn blant menn (62 mot 67 prosent).

Figur 4. Svar på påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Respondenter 18–79 år, i 2022.

N: Alle = 4 014 / Menn = 1 859 / Kvinner = 2 155.

For å undersøke hvordan oppslutningen om påstanden varierer mellom grupper, har vi gjort multivariate regresjonsanalyser. Den avhengige variabelen er en dummy der de som er enige (helt eller delvis), har verdien 1, og de øvrige har verdien 0 (se bolken om data og metode for nærmere omtale av opplegg for analysene). Vi har gjort analysene for alle, og separat for kvinner og menn. I analysene for alle viser vi resultater fra tre modeller. I modell 1 inngår variablene kjønn, alder, barn, utdanning og bosted som uavhengige variabler, i modell 2 inngår også religiøs aktivitet (målt ved deltakelse i religiøse møter), og i modell 3 inngår i tillegg partipreferanse, målt ved spørsmål om hvilket parti man stemte på ved siste stortingsvalg. I analysene av kvinner og menn viser vi resultater fra to modeller. I modell 1 inngår variablene alder, barn, utdanning og bosted. I modell 2 inngår i tillegg partipreferanse.

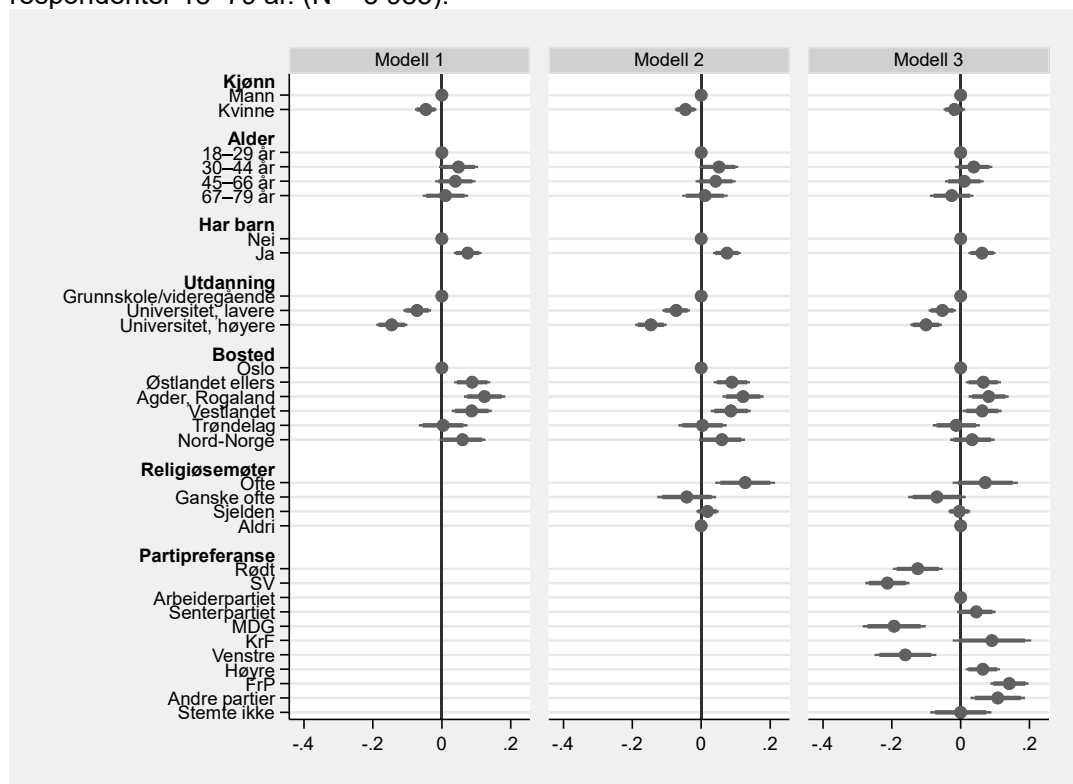
Resultater fra analysene for alle (modell 1, 2, og 3) vises i figur 5. Plottene viser estimerte koeffisienter, som, for hver av de uavhengige variablene, angir den relative forskjellen i tilbøyeligheten til å være enig den aktuelle påstanden, mellom hver kategori og referansekategorien. Plott til høyre for den vertikale linjen betyr at flere i en gruppe er enige i den aktuelle påstanden, mens plott til venstre betyr at færre er enige i påstanden. De horisontale strekene viser 90 prosent (tykk strek) og 95 prosent (tynn strek) konfidensintervall. Dersom

konfidensintervallene ikke overlapper med hverandre eller med referansekategorien (den vertikale linjen), er forskjellene statistisk signifikante.

Kvinner er mindre tilbøyelige til å være enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, enn menn (figur 5, modell 1 og 2), men forskjellen er ikke signifikant når vi inkluderer variabelen «partipreferanse» i analysene (modell 3). Oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur, varierer med partipreferanse, og siden kvinner og menn har litt forskjellige partipreferanser (se figur 6 og vedleggstabell 3), forsvinner altså kjønnsforskjellen i oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur eller ikke, når det justeres for partipreferanse i analysene. Det er ikke klare forskjeller mellom aldersgrupper, men samtlige modeller viser at de som har barn, oftere er enige i påstanden enn dem som ikke har barn, og at de som har lang utdanning, sjeldnere er enige enn dem som har kort utdanning. Det er også et klart regionalt mønster. De som bor på Østlandet (utenfor Oslo), Agder/Rogaland og Vestlandet er oftere enige i påstanden enn dem som bor i Oslo. Vi ser videre at de som deltar ofte på religiøse møter (en eller flere ganger i uka), oftere er enige i påstanden enn dem som aldri deltar på religiøse møter (modell 2).⁹ Betydningen av å delta på religiøse møter er ikke statistisk signifikant når variabelen «partipreferanse» inkluderes i analysen (modell 3). Partipreferanse har, som allerede nevnt, stor betydning. Respondenter som stemmer på Rødt, SV, MDG og Venstre, er sjeldnere enige i den aktuelle påstanden enn dem som stemmer på Arbeiderpartiet (referansegruppe), mens de som stemmer på Høyre, FrP eller et av partiene under samlebetegnelsen «andre partier», oftere er enige i påstanden. Det er også et høyt positivt estimat for KrF, men dette er ikke statistisk signifikant. KrF-velgere utgjør en liten gruppe i vårt materiale (se vedleggstabell 3). Det er derfor stor usikkerhet ved estimatet.

⁹ Vi minner om at de som deltar ukentlig på religiøse møter, utgjør en liten del av vårt materiale, bare 3 prosent (se vedleggstabell 3).

Figur 5. Enig i påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Multivariate regresjonsanalyser basert på svar fra respondenter 18–79 år. (N = 3 983).

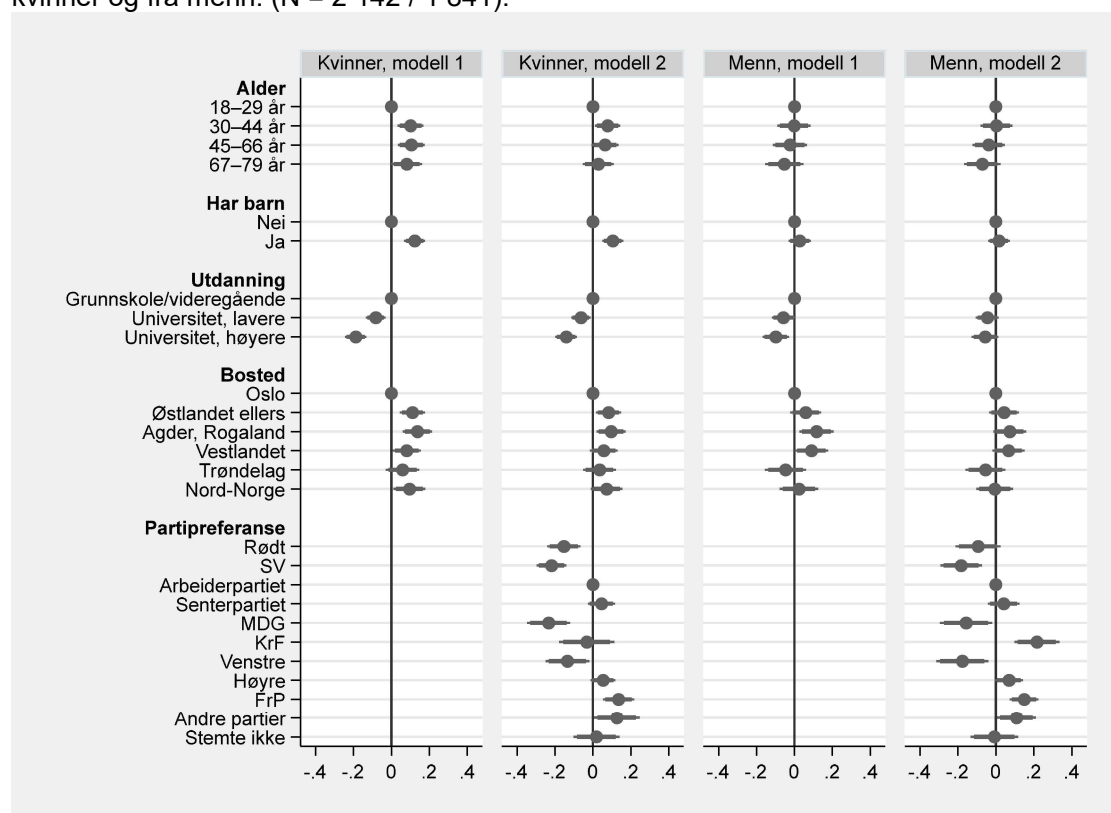
Note: Analysene er gjennomført med lineære sannsynlighetsmodeller. Vi har brukt robuste standardfeil. Variabelen «Barn» har også en kategori for «uoppgitt», men resultater vises ikke. Variabelen «Partipreferanse» har også kategoriene «ikke stemmerett» og «husker ikke / vil ikke svare». Resultater vises ikke. Konstantledd = 0,57/0,56/0,61. $R^2 = 0,04/0,05/0,09$.

Analysene av svarene fra kvinner på påstanden om menn og kvinner er forskjellige av natur (figur 6, plottene til venstre), viser at de yngste (18–29 år) oftere er enige enn dem som er eldre, de som har barn oftere er enige enn dem som ikke har barn, de med lang utdanning sjeldnere er enige enn de med kort utdanning, og de som bor på Østlandet, Agder/Rogaland og Vestlandet, oftere er enige enn dem som bor i Oslo. Videre er velgerne til Rødt, SV, MDG og Venstre, sjeldnere enige enn velgerne til Arbeiderpartiet, mens velgerne til FrP og «Andre partier», oftere er enige. Vi har også sett på betydningen av religiøs aktivitet (resultater ikke vist). Analysene viser at de som deltar ganske ofte på religiøse møter, er mer tilbøyelige til å støtte påstanden enn dem som aldri deltar på slike møter ($p < 0,10$), men sammenhengen er ikke statistisk signifikant når partipreferanse inkluderes i modellen.

Analysene av svarene fra menn (figur 6, plottene til høyre) viser færre signifikante sammenhenger enn analysene av svarene fra kvinner. Verken alder eller barn har betydning, men de som har lang utdanning, er sjeldnere enige i påstanden enn de med kort utdanning, og de som bor i Agder/Rogaland og på Vestlandet, er oftere enige enn dem som bor i Oslo. Forskjellen mellom

utdanningsgrupper er imidlertid ikke signifikant når partipreferanse inkluderes i analysene, og heller ikke forskjellen mellom dem som bor i Agder/Rogaland, og dem som bor i Oslo. Som for kvinner varierer oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur, med partipreferanse. Velgerne til Rødt, MDG og Venstre er sjeldnere enige i påstanden enn velgere til Arbeiderpartiet, mens velgerne til KrF, Høyre, FrP og «Andre partier» oftere er enige i påstanden. Analyser av betydningen av religiøs aktivitet (resultater vises ikke) viser at de som ofte deltar på religiøse møter, oftere er enige i påstanden enn dem som aldri deltar på slike møter, mens de som deltar ganske ofte på religiøse møter (en eller flere ganger per måned, men ikke ukentlig), sjeldnere er enige i påstanden. Den første av disse sammenhengene forsvinner når partipreferanse inkluderes i analysen.

Figur 6. Enig i påstanden «Kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser». Multivariate regresjonsanalyser basert på svar fra kvinner og fra menn. (N = 2 142 / 1 841).

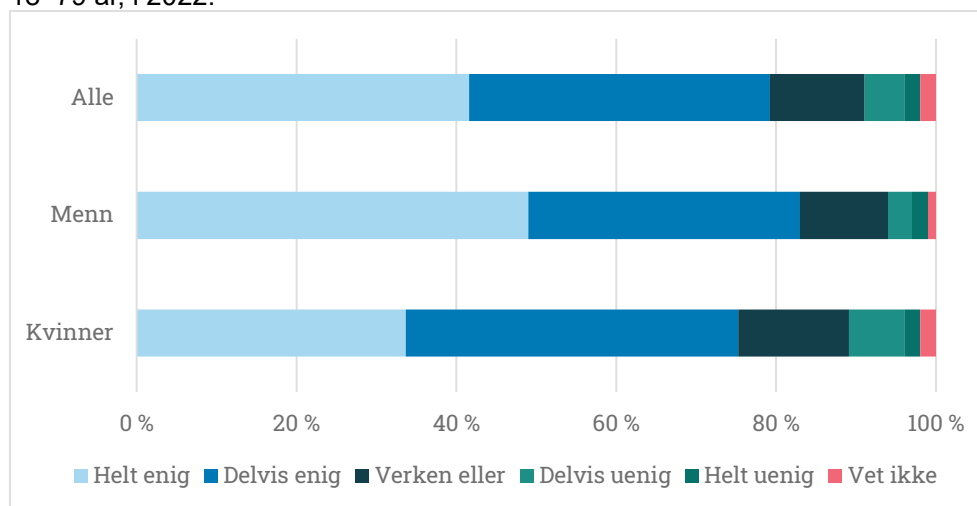

Note: Analysene er gjennomført med lineære sannsynlighetsmodeller. Vi har brukt robuste standardfeil. Variabelen «Barn» har også en kategori for «uoppgitt», men resultater vises ikke. Variabelen «Partipreferanse» har også kategoriene «Ikke stemmerett» og «husker ikke/vil ikke svare». Resultater vises ikke. Konstantledd = 0,43/0,51/0,65/0,68. $R^2 = 0,08/0,12/0,03/0,07$.

Kjønnsforskjeller fra naturens side – additiv indeks

Det er enda flere som sier seg enige i påstanden «Gutter og jenter er forskjellige av natur», enn som er enige i påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (se over). Det er først og fremst andelen helt enige som er høyere (figur 7). Åtte av ti respondenter er enige i påstanden. Andelen er lavere blant kvinner enn menn, 75 mot 83 prosent.

Figur 7. Svar på påstanden «Gutter og jenter er forskjellige av natur». Respondenter 18–79 år, i 2022.

N: Alle = 4 014 / Menn = 1 859 / Kvinner = 2 155.

Vi har konstruert en additiv indeks, *Kjønnsforskjeller fra naturens side*, basert på svarene på de to påstandene om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og at gutter og jenter er forskjellige av natur. Indeksen har ni verdier fra 1 til 5, der høye verdier reflekterer størst grad av enighet (se bolken om data og metode for nærmere omtale). Gjennomsnittsskåren er 3,86 for alle respondenter, 3,76 for kvinner og 3,99 for menn (tabell 2). Oppslutningen om at det finnes naturlige kjønnsforskjeller, er altså litt lavere blant kvinner enn blant menn. Imidlertid er det større variasjon blant kvinner enn blant menn (større standardavvik).

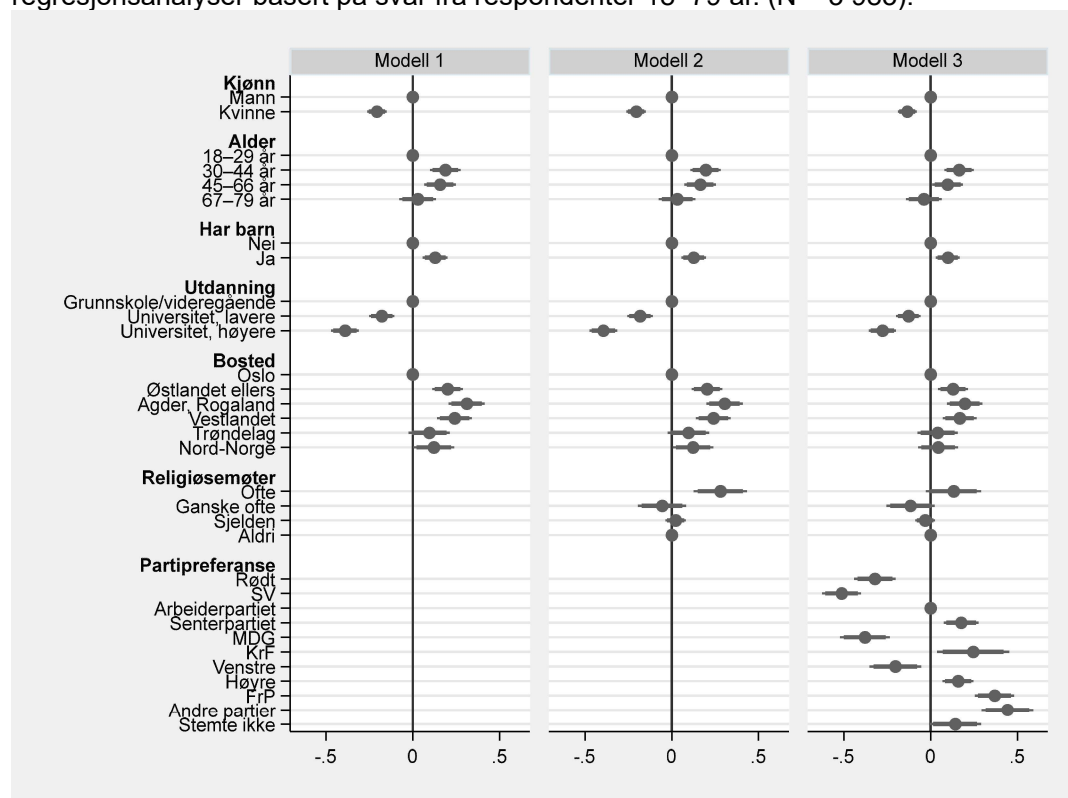
Tabell 2. Skår på indeksen «Kjønnsforskjeller fra naturens side», gjennomsnitt og standardavvik. Respondenter 18–79 år, i 2022.

	Gjennomsnitt	Std.avvik	N
Alle	3,86	0,92	4014
Menn	3,99	0,87	1859
Kvinner	3,76	0,95	2155

Vi har gjort multivariate regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som avhengige variabel, med de samme uavhengige variablene

som i analysene over. Som vi kunne vente, ser vi mange av de samme mønstrene som i figurene 5 og 6. Analysene for alle (figur 8) viser større oppslutning om at det finnes naturlige kjønnsforskjeller, blant menn enn blant kvinner, i aldersgruppene 30–44 år og 45–66 år enn blant de yngste (18–29 år), blant dem med kort enn blant dem med lang utdanning, og blant dem som bor på Østlandet, Agder/Rogaland eller Vestlandet enn blant dem som bor i Oslo. Videre er oppslutningen høyere blant dem som ofte deltar på religiøse møter enn blant dem som aldri eller sjelden deltar på slike møter (figur 8, modell 2), men denne sammenhengen er ikke signifikant når partipreferanse inkluderes i analysene (modell 3). De som stemmer på Rødt, SV, MDG og Venstre, har lavere skårer på indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* enn dem som stemmer på Arbeiderpartiet, mens de som stemmer på Senterpartiet, KrF, Høyre, FrP eller «Andre partier», har høyere skårer.

Figur 8. Skår på indeksen «Kjønnsforskjeller fra naturens side». Multivariate regresjonsanalyser basert på svar fra respondenter 18–79 år. (N = 3 983).

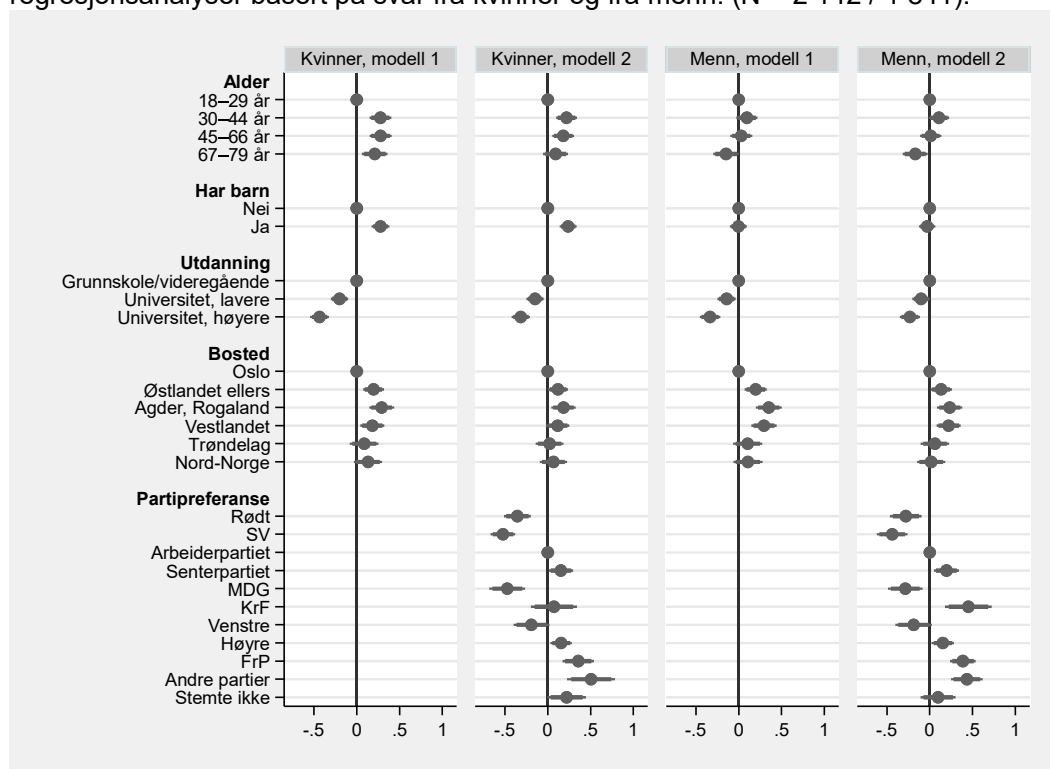

Note: Analysene er gjennomført med minste kvadraters metode. Variabelen «Barn» har også en kategori for «uoppgitt», men resultater vises ikke. Variabelen «Partipreferanse» har også kategoriene «ikke stemmerett» og «husker ikke/vil ikke svare». Resultater vises ikke. Konstantledd = 3,72/3,70/3,79. $R^2 = 0,07/0,08/0,14$.

Analysene for kvinner (figur 9, de to venstre plottene) viser større oppslutning om at det finnes naturlige kjønnsforskjeller i eldre aldersgrupper enn blant de yngste, større oppslutning blant dem som har barn i husholdningen enn blant dem som ikke bor med barn, større oppslutning i grupper med kort enn med

lang utdanning, og større oppslutning blant dem som bor på Østlandet, i Agder/Rogaland og på Vestlandet, enn blant dem som bor i Oslo. Oppslutningen er lavere enn i referansegruppen blant dem som stemmer på Rødt, SV, MDG og Venstre, og høyere enn i referansegruppen blant dem som stemmer på Senterpartiet, Høyre, FrP og «Andre partier». De som deltar ofte på religiøse møter, har høyere skår på indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* enn dem som aldri deltar på slike møter (analyser ikke vist), men sammenhengen er ikke statistisk signifikant når vi tar hensyn til partipreferanse.

Figur 9. Skår på indeksen «Kjønnsforskjeller fra naturens side». Multivariate regresjonsanalyser basert på svar fra kvinner og fra menn. (N = 2 142 / 1 841).

Note: Analysene er gjennomført med minste kvadraters metode. Variabelen «Barn» har også en kategori for «uoppgitt», men resultater vises ikke. Variabelen «Partipreferanse» har også kategoriene «ikke stemmerett» og «husker ikke / vil ikke svare». Resultater vises ikke. Konstantledd = 3,33/3,51/3,87/3,88. $R^2 = 0,10/0,16/0,05/0,11$.

Analysene for menn (figur 9, de to høyre plottene) viser til dels de samme mønstrene som analysene for kvinner, men det er også noen forskjeller. Blant menn slutter de eldste (67–79 år) i litt mindre grad opp om at det er naturlige kjønnsforskjeller, enn de yngste (18–29 år). Hvorvidt man bor med barn eller ikke, har ingen betydning, men, som for kvinner, er oppslutningen større i grupper med kort enn med lang utdanning, og større blant dem som bor på Østlandet, i Agder/Rogaland og på Vestlandet enn blant dem som bor i Oslo. Skillelinjene etter partipreferanse er i hovedsak de samme som for kvinner, men blant menn skiller KrF-velgere seg ut med større oppslutning om at det er

naturlige kjønnsforskjeller, enn referansegruppen (velgere til Arbeiderpartiet), noe vi ikke ser for kvinner. Analyser av betydningen av religiøs deltakelse (resultater ikke vist) viser at de som deltar ofte (ukentlig) på religiøse møter har høyere skår på indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* enn dem som aldri deltar på slike møter, mens de som deltar ganske ofte (månedlig) på religiøse møter, har lavere skår enn dem som aldri deltar. Den første av disse sammenhengene er ikke signifikant når det tar hensyn til partipreferanse. Variasjonene etter partipreferanse er derimot lite følsom for om det tas hensyn til religiøs deltakelse eller ikke, noe som også gjelder den positive sammenhengen mellom å stemme på KrF og oppslutning om at det er kjønnsforskjeller fra naturens side.

Oppslutning om at kvinner og menn er forskjellige av natur – kort oppsummert

I denne første delen av notatet har vi undersøkt oppslutningen om kjønnsessensialistiske oppfatninger. Analysene er basert på svar på påstander om at det foreligger naturlige kjønnsforskjeller, som ble stilt i to store norske spørreundersøkelser. Både i Ipsos Norsk Monitor og CORE SURVEY 2022 sier en stor andel av respondentene seg enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser. Våre analyser av Ipsos Norsk Monitor viser likevel at det fra 2005 til 2023 har vært en viss nedgang i oppslutningen om denne påstanden. Mens nesten fire av fem sa seg enige i påstanden i 2005, var det noe i underkant av to av tre som svarte det samme i 2023. Nedgangen er litt større for kvinner enn for menn, og den er større i Oslo enn i andre deler av landet.

Også i CORE SURVEY 2022 sier nærmere to av tre seg enige i påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser. Påstanden får mye støtte i de fleste grupper, men det også klar variasjon. Blant annet får påstanden mer støtte blant menn enn blant kvinner, mer støtte blant dem som har barn, enn blant dem som ikke har barn, mindre støtte blant de med lang utdanning enn blant de med kort utdanning, og mer støtte blant dem som bor på Østlandet, Agder/Rogaland og Vestlandet, enn blant dem som bor i Oslo.

Hvordan henger oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, sammen med holdninger til likestilling på ulike områder?

I den første delen av notatet har vi vist hvordan oppfatningene om at kvinner og menn / gutter og jenter er forskjellige av natur, henger sammen med en del bakgrunnskjennetegn. Vi går nå over til å undersøke hvordan slike kjønnsessensialistiske oppfatninger henger sammen med holdninger til likestilling på forskjellige områder. Er det sånn at de som mener at kvinner og menn er forskjellige av natur, uttrykker mindre positive holdninger til likestilling, og hvor store er eventuelt disse forskjellene? Og hvis det er slike forskjeller, gjelder dette da for oppfatninger om likestilling både i familien, i yrkeslivet og politikken?

Vi har valgt ut noen sentrale spørsmål fra CORE SURVEY 2022 for å undersøke dette. Analysene er lagt opp på samme måte for samtlige spørsmål. Vi viser først en figur med bivariate sammenhenger mellom oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, og holdninger til likestilling i familie, arbeidsliv osv. Disse sammenhengene vises for alle respondenter (18–79 år) og for menn og kvinner hver for seg. Nederst i figuren viser vi også fordelinger for alle totalt sett, altså uavhengig av oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur, og for menn og kvinner totalt. Videre viser vi resultater fra multivariate regresjonsanalyser, der vi justerer for noen sentrale bakgrunnskjennetegn (kontrollvariabler). Vi presenterer kun estimater for forklaringsvariabelen (oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur).¹⁰ Vi har gjort analysene for alle, og for kvinner og menn hver for seg. For analysene for alle viser vi resultater fra en modell uten kontrollvariabler og fra en modell med kontrollvariabler. For analysene for kvinner og menn hver for seg viser vi bare resultater fra modeller med kontrollvariabler (se bolken om data metode for nærmere omtale av opplegg for analysene).

Oppfatning om at likestilling er viktig

Vi starter med å undersøke sammenhengen mellom oppfatningen om at kvinner og menn er forskjellige av natur, og syn på hvor viktig likestilling mellom kvinner og menn er, målt ved spørsmål som på ulike måter fanger opp dette. Vi

¹⁰ Estimater for kontrollvariabler kan fås ved henvendelse til forfatterne.

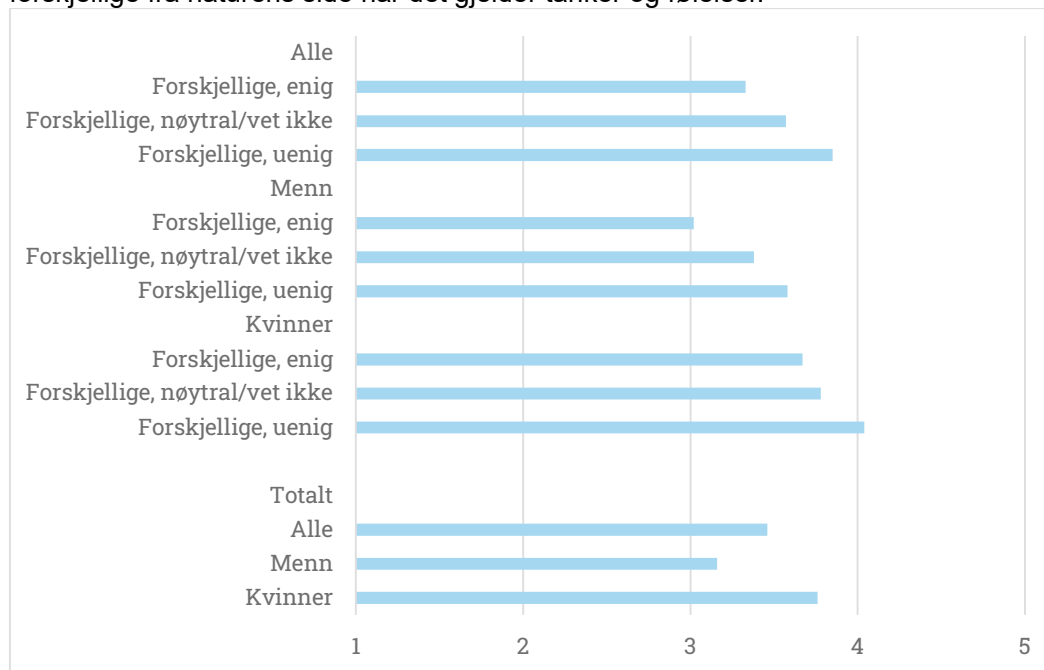
har laget indeksen *Likestilling viktig* basert på respondentenes svar på tre spørsmål hentet fra forskjellige deler av CORE SURVEY 2022. Deltakerne ble spurt hvor enige eller uenige de var i utsagnene «Det blir snakket for mye om likestilling i den offentlige debatten» og «Likestilling mellom kvinner og menn bør være en av de viktigste sakene når politikk utformes», samt hvor viktig eller uviktig de mente likestilling er som en politisk sak. Svarene på de to første påstandene ble gitt på en femdelt skala der «helt enig» og «helt uenig» er ytterpunktene.¹¹ Svarene på det tredje spørsmålet ble gitt på en femdelt skala der «ikke viktig» og «svært viktig» er ytterpunktene. Vi har omkodet svarene på den andre påstanden slik at høye verdier i alle tilfeller indikerer at man synes likestilling er viktig, mens lave verdier indikerer det motsatte. Deretter har vi konstruert en additiv indeks *Likestilling viktig* ved å summere skårene på de tre variablene og dele på tre. Indeksen har 13 verdier fra 1 til 5. Cronbachs alpha er 0,70.¹² Dette er altså den avhengige variabelen i analysene i det følgende.

Det er stor oppslutning om at likestilling er viktig, i våre data, og enda større blant kvinner enn menn (figur 10, nederst). Gjennomsnittlig skår på indeksen *Likestilling viktig* er 3,46 for alle, og 3,76 og 3,16 for henholdsvis kvinner og menn. Det er en klar sammenheng mellom oppfatningen om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og oppslutningen om at likestilling er viktig. Blant dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, er gjennomsnittsskåren for *Likestilling viktig* 3,33, mot 3,85 blant dem som er uenig i dette. De som faller i kategorien «nøytral / vet ikke», kommer i en mellomposisjon. Disse forskjellene ser vi blant både kvinner og menn, selv om graden av oppslutning er forskjellig. Det er likevel verdt å legge merke til at også blant dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, er det forholdsvis stor oppslutning om at likestilling er viktig. Skåren er 3,67 blant kvinner og 3,02 blant menn.

¹¹ Midtkategorien «verken eller» er kodet til 3, og det samme gjelder den lille gruppen av respondenter som krysset av for «vet ikke».

¹² Indeksen er tidligere brukt i Evensen et al. (2023), og to av spørsmålene som inngår, er analysert i Seggaard & Shamshiri-Petersen (2024).

Figur 10. Skår på indeksen *Likestilling viktig* etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle / menn / kvinner = 3 933/ 1 817 / 2 116.

Vi har gjort multivariate regresjonsanalyser (minste kvadraters metode) for å undersøke om sammenhengen mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur, (forklaringsvariabel, uenig som referanse), og syn på om likestilling er viktig, består når vi justerer for sentrale bakgrunnskjennetegn. Vi viser kun estimater for forklaringsvariabelen (oppfatninger av om kvinner og menn er forskjellige av natur).¹³ Vi har gjort analysene for alle, og separat for kvinner og menn (se tabell 3).

I tråd med resultatene i figur 10, viser regresjonsanalysen at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, har lavere skår på indeksen *Likestilling viktig* (- 0,524) enn dem som er uenige i dette, og at de som er nøytrale/usikre, er i en mellomposisjon (-0,026) (tabell 3). Sammenhengene svekkes litt når det kontrolleres for kjønn, alder, barn, utdanning og bosted, men er fremdeles sterke og statistisk signifikante. Dette finner vi også når vi analyserer svarene fra kvinner og menn hver for seg. Sammenhengen er enda sterkere for menn enn for kvinner.^{14 15}

¹³ Estimater for kontrollvariabler kan fås ved henvendelse til forfatterne.

¹⁴ En analyse med samspillsledd mellom kjønn og syn på om menn og kvinner er forskjellige av natur, viser at forskjellene i estimatet for «enig» mellom menn og kvinner er statistisk signifikant ($p < 0,05$).

¹⁵ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant negativ sammenheng mellom skår på denne indeksen og skår på indeksen *Likestilling viktig*. Sammenhengen er sterkere for menn enn for kvinner (vedleggstabell 4).

Tabell 3. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og holdninger til om likestilling er viktig. Minste kvadraters metode.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Likestilling viktig, indeks basert på tre spørsmål				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,286***	-0,226***	-0,250***	-0,219**
Enig	-0,524***	-0,462***	-0,345***	-0,563***
R ²	0,049	0,190	0,058	0,143
Antall observasjoner	3 933	3 933	2 116	1 817

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå
 Note: Kontrollvariabler er kjønn (i analysene for alle), alder, barn, utdanning og bosted.

Oppfatninger om hvor langt likestillingen er kommet

I denne bolken viser vi sammenhengen mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og to spørsmål som måler generell oppslutning om likestilling – ett spørsmål om syn på om likestilling er oppnådd, og ett spørsmål om likestillingen bør føres videre. Respondentene i CORE SURVEY 2022 ble spurt hvor enige eller uenige de er i påstanden «Likestilling mellom kvinner og menn er stort sett oppnådd i samfunnet» (med svaralternativene *helt enig*, *delvis enig*, *verken eller*, *delvis uenig* og *helt uenig*).¹⁶ De fikk også dette spørsmålet: «I de senere år er det lagt vekt på å skape likestilling mellom kvinner og menn. Vil du si at likestillingen... bør føres videre/er ført langt nok/er ført for langt/vet ikke.»¹⁷

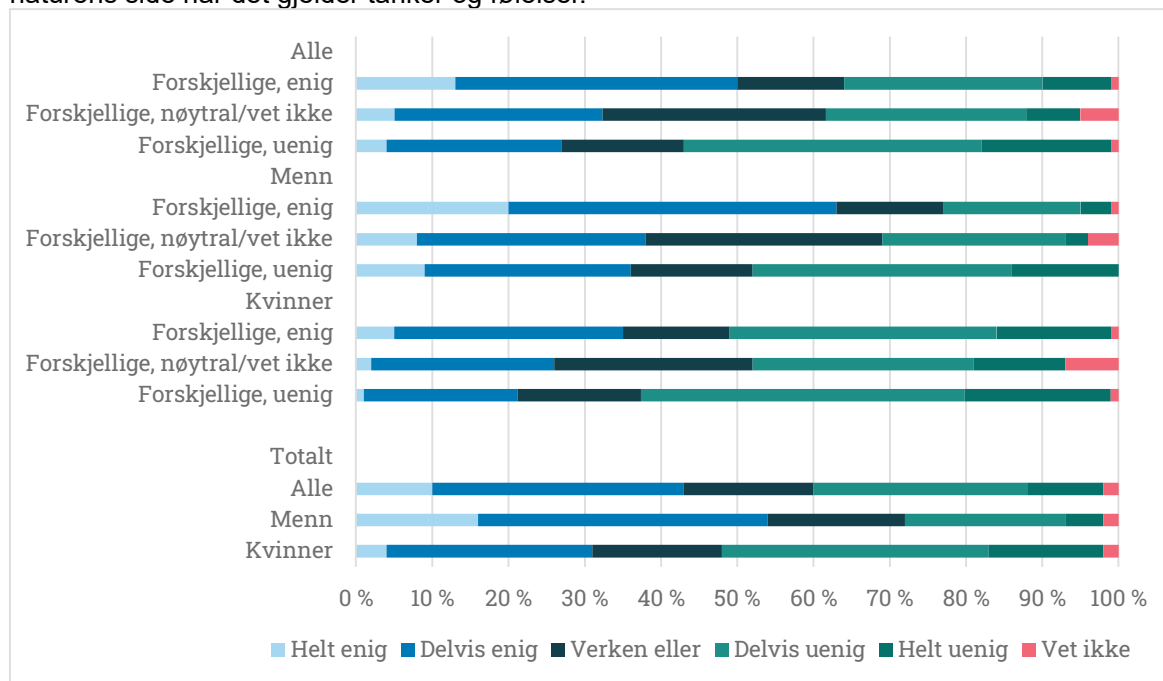
Likestilling mellom kvinner og menn er oppnådd

43 prosent av respondentene er enige (helt eller delvis) i at likestilling mellom kvinner og menn stort sett er oppnådd (figur 11), men andelen er betydelig høyere blant menn (54 prosent) enn blant kvinner (31 prosent). Blant både kvinner og menn er det flere som er enige i at likestilling er oppnådd, blant dem som sier seg enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, enn blant dem som er uenige i dette, men forskjellen er større for menn enn for kvinner. Hele 63 prosent av menn som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener at likestilling er oppnådd, mot 36 prosent av dem som er uenige at i kvinner og menn er forskjellige av natur. Blant kvinner er de tilsvarende andelene henholdsvis 33 og 21 prosent.

¹⁶ Analyser av variasjon i oppslutning om denne påstanden finnes i Seggaard & Shamshiri-Petersen (2024).

¹⁷ Analyser av variasjon i oppslutning om denne påstanden finnes i Nygård et al. (2024).

Figur 11. Svarfordeling for påstanden «Likestilling mellom kvinner og menn er stort sett oppnådd i samfunnet» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 966/ 1 829 / 2 137.

Vi har laget en dummyvariabel der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at likestilling er oppnådd (1), og øvrige respondenter (0), altså dem som er uenige eller har svart «verken eller» eller «vet ikke». Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur, og tilbøyeligheten til å være enig i at likestilling er oppnådd, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser. Ettersom den avhengige variabelen er en dummy, benytter vi lineære sannsynlighetsmodeller.

Regresjonsanalysene viser, i tråd med figur 11, at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av natur, oftere er enige i at likestilling er oppnådd, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige (tabell 4, øvre del). Sammenhengen svekkes noe når kontrollvariablene inkluderes i analysen, men er fremdeles sterk og statistisk signifikant. Analysene for kvinner og menn hver for seg viser imidlertid at sammenhengen er sterkere for menn enn for kvinner. Estimaten for kvinner er ikke statistisk signifikante. Vi kan ellers legge merke til at det er liten forskjell mellom dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og dem som er nøytrale/usikre. I modellene med kontrollvariabler er de ikke statistisk signifikante.¹⁸

¹⁸ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skåren på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i at likestilling er oppnådd. Sammenhengen er sterkere for menn enn for kvinner (vedleggstabell 4).

Tabell 4. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på om likestilling er oppnådd, og om likestillingen er ført langt nok / for langt. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Likestilling mellom kvinner og menn er stort sett oppnådd i samfunnet, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	0,052*	0,025	0,043	0,019
Enig	0,219***	0,187***	0,118	0,256***
R ²	0,035	0,094	0,023	0,074
Antall observasjoner	3 966	3 966	2 137	1 829
Likestillingen er ført langt nok / for langt				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	0,062**	0,039(*)	0,036	0,056
Enig	0,171***	0,146***	0,079***	0,210***
R ²	0,025	0,087	0,029	0,071
Antall observasjoner	3 973	2 973	2 136	1 837

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå

Note: Kontrollvariabler er kjønn (i analysene for alle), alder, barn, utdanning og bosted.

Likestillingen er ført langt nok / for langt

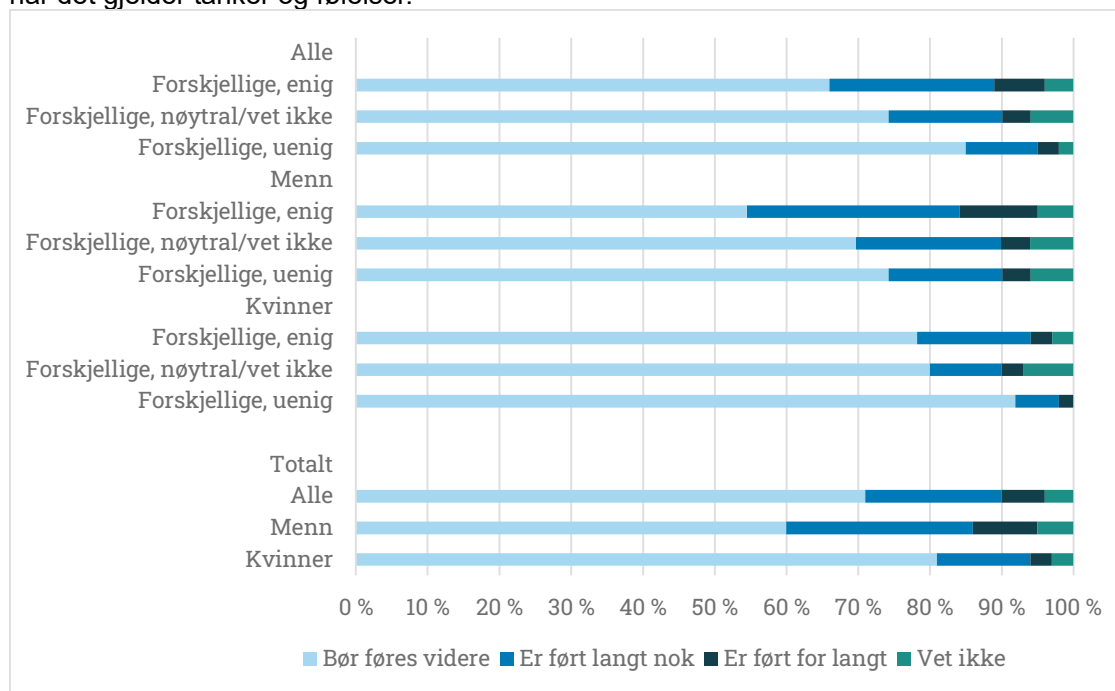
Majoriteten blant både menn og kvinner mener at likestillingen bør føres videre (figur 12), men andelen er lavere blant menn (60 prosent) enn blant kvinner (81 prosent). Derimot mener flere menn enn kvinner at likestillingen er ført langt nok eller er ført for langt. Blant både menn og kvinner er det flere som mener at likestillingen er ført langt nok, eller for langt, blant dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, enn blant dem som er uenige i dette. Blant menn er disse andelene henholdsvis 41 og 20 prosent, og blant kvinner er de henholdsvis 19 og 8 prosent.

Vi har laget en dummyvariabel der vi skiller mellom dem som mener at likestillingen er ført langt nok eller for langt (1) på den ene siden, og øvrige respondenter på den andre (0). Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatninger om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til å mene at likestillingen er ført langt nok / for langt, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller).

Regresjonsanalysene viser, i tråd med resultatene i figur 12, at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere mener at likestillingen er ført langt nok / for langt, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 4, nedre del). Sammenhengen svekkes noe når kontrollvariablene inkluderes i analysen, men er fremdeles betydelig og statistisk signifikant. Sammenhengen er sterkere for menn enn for kvinner. Verken for menn eller kvinner er det signifikante forskjeller mellom

dem som enige i at kvinner og menn er forskjellige, og dem som er nøytrale/usikre.¹⁹

Figur 12. Svarfordeling for spørsmål om likestillingen bør føres videre, er ført langt nok eller for langt, etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle / menn / kvinner = 3 973/ 1 837 / 2 136.

¹⁹ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å mene at likestillingen er ført langt nok eller for langt. Sammenhengen er sterkere for menn enn for kvinner (vedleggstabell 4).

Oppfatninger om kvinners og menns roller i familie og arbeidsliv

I denne bolken undersøker vi sammenhengen mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og oppfatninger om kvinners og menns rolle i familie og arbeidsliv. Oppfatningene om kvinners og menns rolle i familie og arbeidslivet er målt ved spørsmål om kvinners og menns ansvar for henholdsvis familie og forsørgelse, om det å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid, og om betydningen av karriere og barn for henholdsvis kvinner og menn.

Ansvar for hjem og familie og for økonomisk forsørgelse

I CORE SURVEY 2022 ble det stilt to spørsmål for å fange opp folks oppfatninger om hvordan ansvaret for hjem og familie, og for familiens forsørgelse, bør fordeles mellom kvinner og menn. De lød som følger:

Hvilken påstand stemmer best med din oppfatning?²⁰

- *Kvinner bør ta mye mer ansvar enn menn for hjem og familie.*
- *Kvinner bør ta noe mer ansvar enn menn for hjem og familie.*
- *Kvinner og menn bør ta like mye ansvar for hjem og familie.*
- *Menn bør ta noe mer ansvar enn kvinner for hjem og familie.*
- *Menn bør ta mye mer ansvar enn kvinner for hjem og familie.*
- *Vet ikke.*

Hvilken påstand stemmer best med din oppfatning?

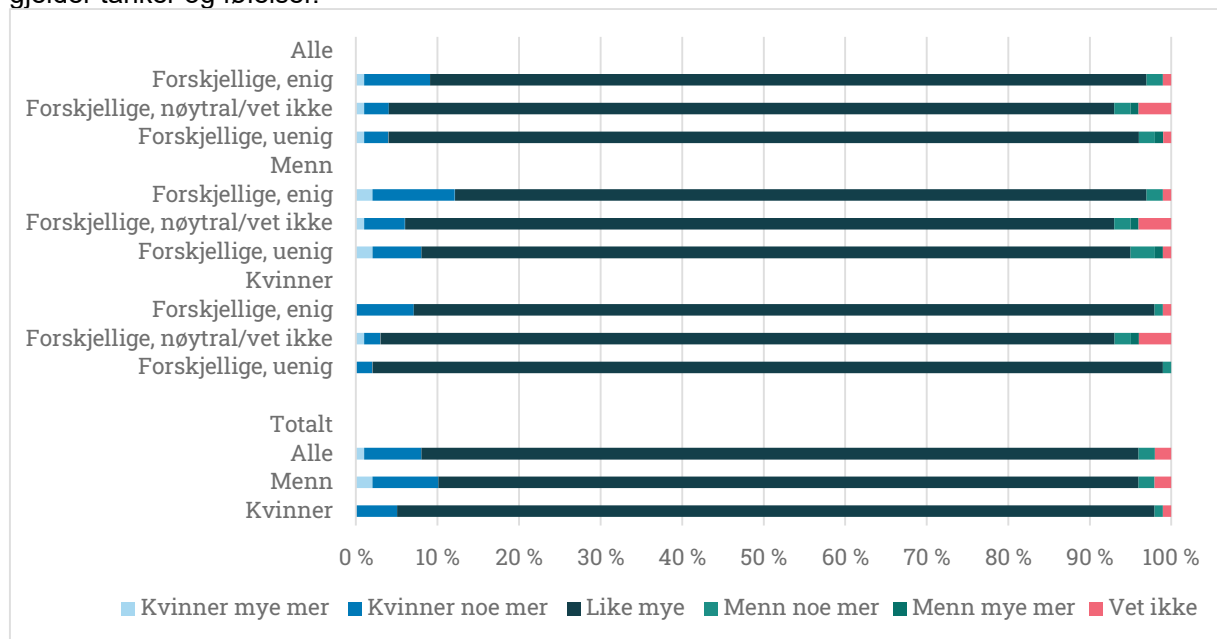
- *Kvinner bør ta mye mer ansvar enn menn for å forsørge familien økonomisk.*
- *Kvinner bør ta noe mer ansvar enn menn for å forsørge familien økonomisk.*
- *Kvinner og menn bør ta like mye ansvar for å forsørge familien økonomisk.*
- *Menn bør ta noe mer ansvar enn kvinner for å forsørge familien økonomisk.*
- *Menn bør ta mye mer ansvar enn kvinner for å forsørge familien økonomisk.*
- *Vet ikke.*

Et stort flertall av både kvinner og menn mener at kvinner og menn bør ta like mye ansvar både for hjem og familie og for å forsørge familien økonomisk

²⁰ Dette spørsmålet ligger tett opp til et spørsmål som inngår i *Spørreundersøkelse om familie og kjønnsroller 2022*, som er den norske delen av International Social Survey Programme 2022.

(figur 13 og 14, nedre del). Menn mener litt oftere enn kvinner at kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie, og at menn bør ta mest ansvar for å forsørge familien økonomisk, men forskjellene er små.²¹ De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener litt oftere enn dem som er uenige i dette, at kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie, og at menn bør ta mest ansvar for forsørgelsen. Men også blant dem som mener at kvinner og menn er forskjellige av natur, mener et stort flertall at ansvaret for hjem og familie, og for økonomisk forsørgelse, bør deles likt.

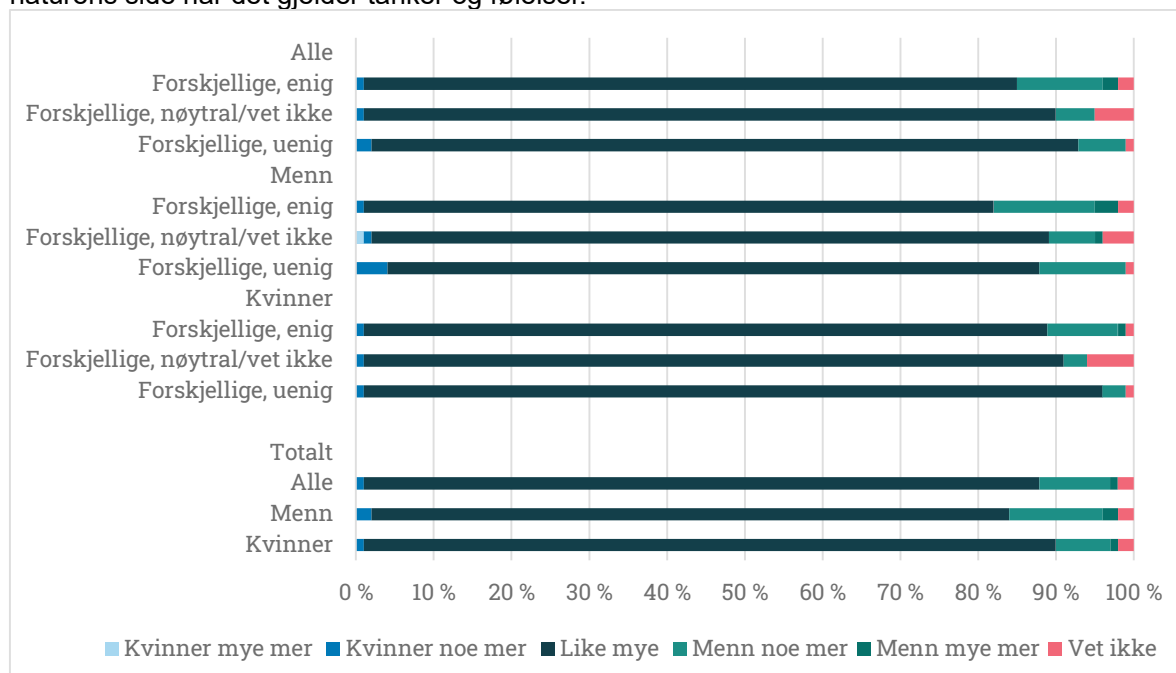
Figur 13. Svarfordeling for spørsmålet om hvem som bør ta mest ansvar for hjem og familie, etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 964/ 1 836 / 2 128.

²¹ Se også analyser i Kitterød og Teigen (2024a).

Figur 14. Svarfordeling for spørsmålet om hvem som bør ta mest ansvar for å forsørge familien økonomisk, etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 962/ 1 831 / 2 131.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til å mene at kvinner bør ta mest ansvar hjemme, og tilbøyeligheten til å mene at menn bør ta mest ansvar for forsørgelsen, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighets-modeller). De to avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som mener at kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie på den ene siden (1) og øvrige respondenter på den andre (0), og mellom dem som mener at menn bør ta mest ansvar for forsørgelsen på den ene siden (1), og øvrige respondenter på den andre (0).

Analysene viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere mener at kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 5, øvre del). Det er ikke signifikante forskjeller mellom dem som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og dem som er enige i dette. Disse sammenhengene ser vi både i analysene for alle, i analysene for menn, og i analysene for kvinner.

Videre ser vi at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere mener at menn bør ta mest ansvar for den økonomiske forsørgelsen, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige av natur (tabell 5,

nedre del). Denne sammenhengen ser vi både i analysene for alle og i analysene av kvinner og menn separat. Det er mindre, og stort sett ikke signifikante, forskjeller mellom dem som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige av natur, og dem som er enige i dette.²²

Tabell 5. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på kvinners og menns roller i familie og arbeidsliv. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	0,002	-0,005	0,003	-0,012
Enig	0,058***	0,046***	0,046***	0,044(*)
R ²	0,010	0,034	0,027	0,033
Antall observasjoner	3 964	3 964	2 128	1 836
Menn bør ta mest ansvar for å forsørge familien økonomisk				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,015	-0,026(*)	-0,009	-0,044
Enig	0,066***	0,051***	0,052***	0,045(*)
R ²	0,014	0,031	0,032	0,019
Antall observasjoner	3 962	3 962	2 131	1 831

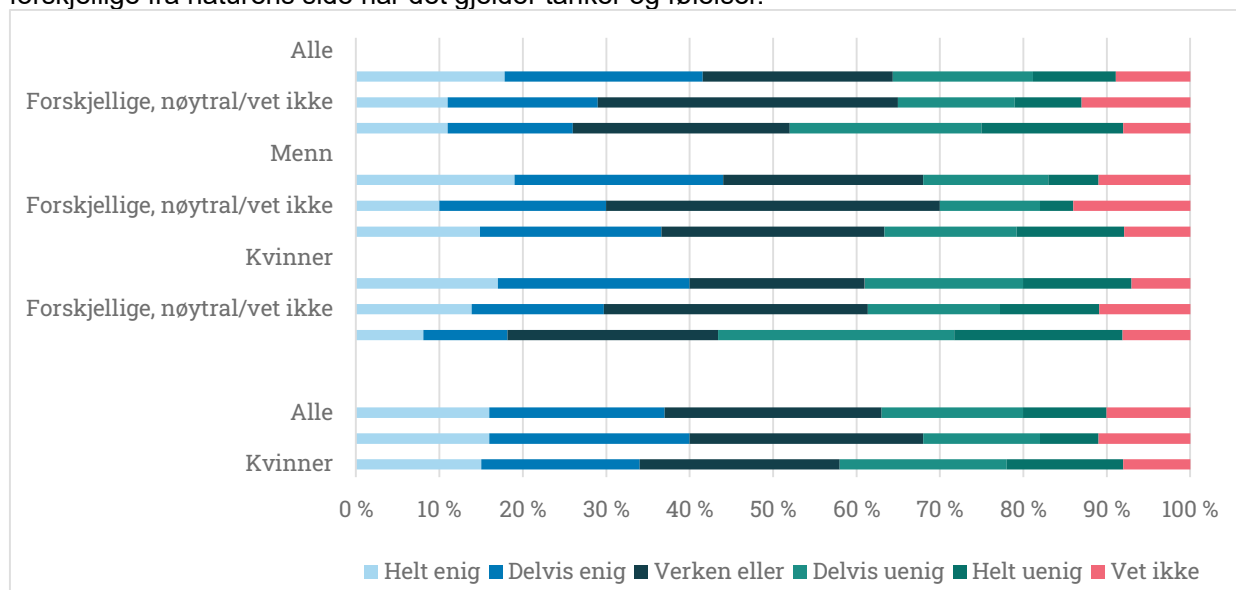
*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå
 Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

Familie og jobb like tilfredsstillende

Det er 37 prosent av respondentene som er enige (helt eller delvis) i påstanden «Å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid». Andelen er litt høyere blant menn (40 prosent) enn blant kvinner (34 prosent) (figur 15, nedre del). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er litt oftere enige i påstanden enn dem som er uenige i at menn og kvinner er forskjellige fra naturens side, og dem som er nøytrale/usikre (figur 15, øvre del).

²² Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å mene at kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie, og tilbøyeligheten til å mene at menn bør ta mest ansvar for å forsørge familien økonomisk (vedleggstabell 4).

Figur 15. Svarfordeling for påstanden «Å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 927/ 1 835 / 2 137.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til være enige i påstanden over, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). Den avhengige variabelen er en dummy, der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at det å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid (1), og øvrige respondenter (0).

De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener oftere at hjem og familie er like tilfredsstillende som lønnet arbeid, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 6). Sammenhengen er sterkere for kvinner enn for menn. Blant menn er de som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mindre tilbøyelige til å være enig i at hjem og familie enn like tilfredsstillende som lønnet arbeid, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Blant kvinner ser vi den motsatte sammenhengen.²³

²³ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skåren på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i at det å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid (vedleggstabell 4).

Tabell 6. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på om det er like tilfredsstillende å ta vare på hjem og familie som å være i lønnet arbeid. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	0,036	0,014	0,090**	-0,075(*)
Enig	0,159***	0,117***	0,157***	0,060(*)
R ²	0,020	0,048	0,066	0,037
Antall observasjoner	3 972	3 972	2 137	1 835

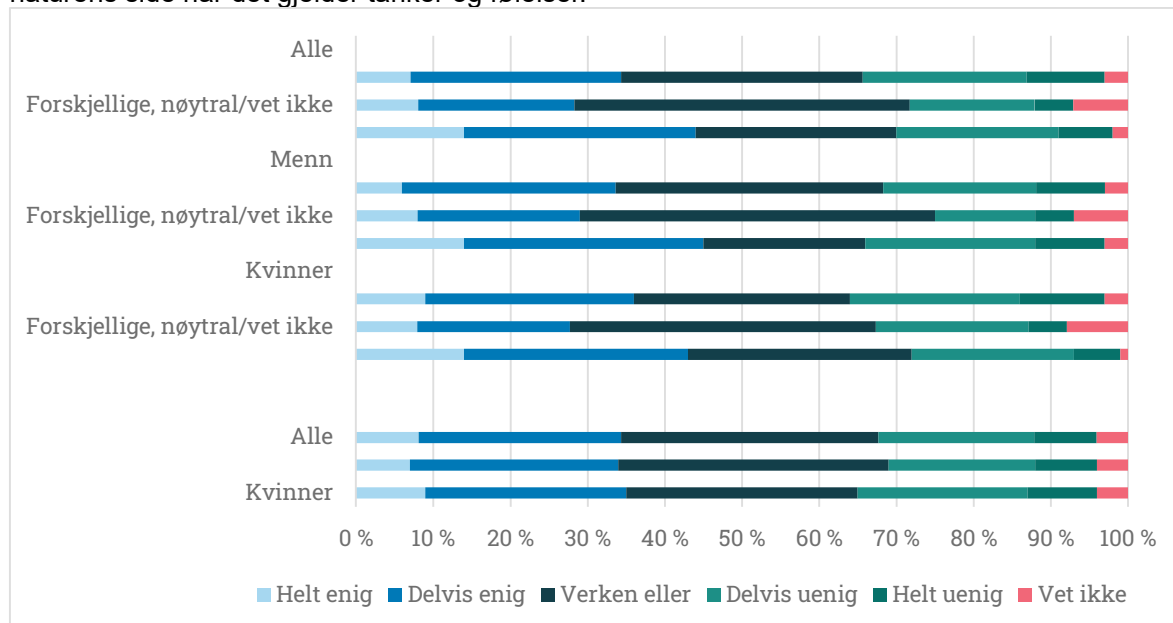
*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå
Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

Betydningen av karriere for kvinner og menn

Halvparten av respondentene i CORE SURVEY 2022 ble bedt om å ta stilling til påstanden «Det er viktig for en kvinne å gjøre karriere selv om det går utover familielivet», og den andre halvparten ble bedt om å ta stilling til den samme påstanden om menn. Det var tilfeldig hvem som fikk hvilken påstand (randomisering). Vi analyserer de to delutvalgene hver for seg. Vi utnytter altså ikke det eksperimentelle designet her. Ettersom det er færre respondenter i de to delutvalgene enn i utvalget som helhet, er usikkerheten ved tallene større i denne bolken enn i mange av de øvrige bolkene.

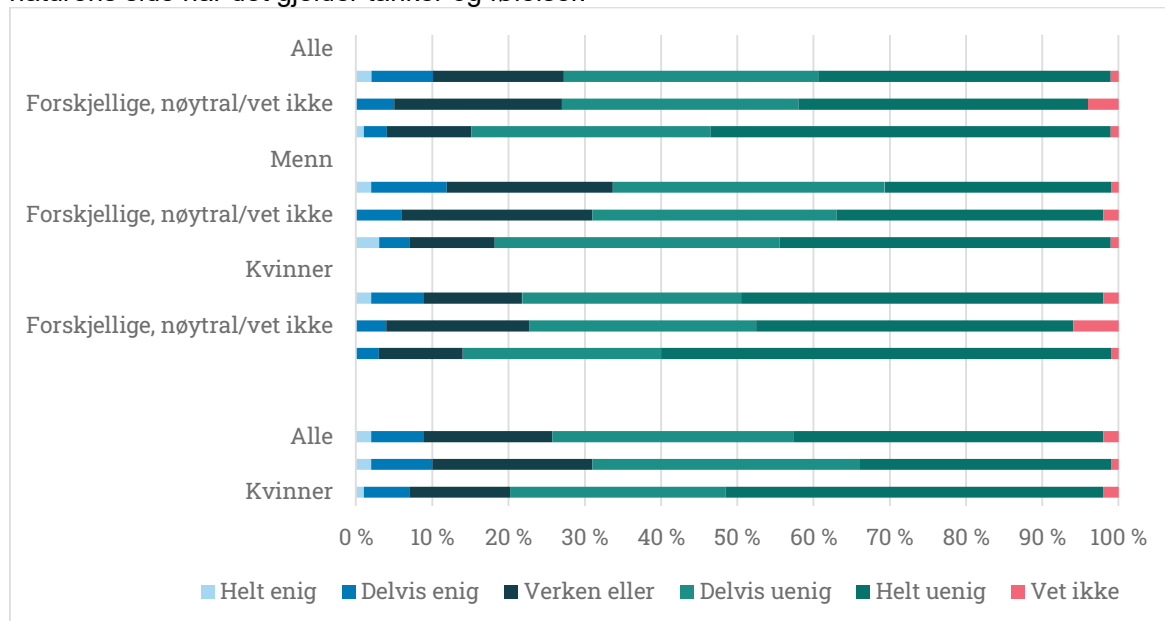
Det er 34 prosent av dem som fikk spørsmålet om *kvinner*, som er enige (helt eller delvis) i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere selv om det går utover familielivet. Andelen er omtrent den samme for kvinner og menn (figur 16, nedre del). De som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er oftere enige i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere, enn dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 16, øvre del). De som er nøytrale/sikre på om kvinner og menn er forskjellige av natur, er de som sjeldnest er enige i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere.

Figur 16. Svarfordeling for påstanden «Det er viktig for en *kvinne* å gjøre karriere selv om det går utover familielivet» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1 969/ 910 / 1 059.

Figur 17. Svarfordeling for påstanden «Det er viktig for en *mann* å gjøre karriere selv om det går utover familielivet» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1 969/ 910 / 1 059.

Bare 9 prosent av dem som fikk spørsmålet om det er viktig for *menn* å gjøre karriere selv om det går ut over familielivet, er enige (helt eller delvis) i denne påstanden. Andelen er omtrent den samme blant menn og kvinner (figur 17, nedre del).²⁴ Andelen som er enige i at det er viktig for menn å gjøre karriere, er litt høyere blant dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, enn blant dem som er uenige i dette (figur 17, øvre del). Dette er altså det motsatte mønsteret av det vi ser i analysene av påstanden om at det er viktig for kvinner å gjøre karriere.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til være enig i at det er viktig for en kvinne/mann å gjøre karriere selv om det går utover familielivet, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at det er viktig for en kvinne/mann å gjøre karriere (1), og øvrige respondenter (0).

Analysene av dem som fikk presentert påstanden om *kvinner*, viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er enige i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 7, øvre del). Mønsteret gjelder når vi ser på svarene fra alle og svarene fra menn, men ikke når vi ser på svarene fra kvinner. Både analysene for alle, analysene for menn og analysene for kvinner viser imidlertid at de som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er enige i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.²⁵

Analysene av dem som fikk presentert påstanden om *menn*, viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere er enige i at det er viktig for menn å gjøre karriere, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 7, nedre del). Sammenhengen er

²⁴ At så få er enige i denne påstanden, kan ha sammenheng med at menn i gjennomsnitt jobber og tjener mer enn kvinner, og oftere har lederjobber, og at respondentene dermed svarer ut fra en forestilling om at det å ha familie ikke er et hinder for menns karriere i samme grad som for kvinners.

²⁵ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant negativ sammenheng mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere når vi ser på alle, uten kontrollvariabler. Når kontrollvariablene inkluderes, er sammenhengen ikke signifikant, verken i analysene for alle, for menn eller for kvinner (vedleggstabell 3).

statistisk signifikant når vi ser på svarene fra alle og på svarene fra kvinner, men ikke når vi ser på svarene fra menn.²⁶

Tabell 7. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på betydningen av karriere for henholdsvis kvinner og menn. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Det er viktig for en <i>kvinne</i> å gjøre karriere selv om det går utover familielivet, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,154***	-0,144***	-0,136**	-0,158*
Enig	-0,091**	-0,070*	-0,011	-0,119*
R ²	0,009	0,022	0,057	0,024
Antall observasjoner	1 969	1 969	1 059	910
Det er viktig for en <i>mann</i> å gjøre karriere selv om det går utover familielivet, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	0,003	0,006	0,008	-0,003
Enig	0,055**	0,058***	0,060***	0,042
R ²	0,009	0,026	0,020	0,041
Antall observasjoner	1 986	1 986	1 064	922

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå
 Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

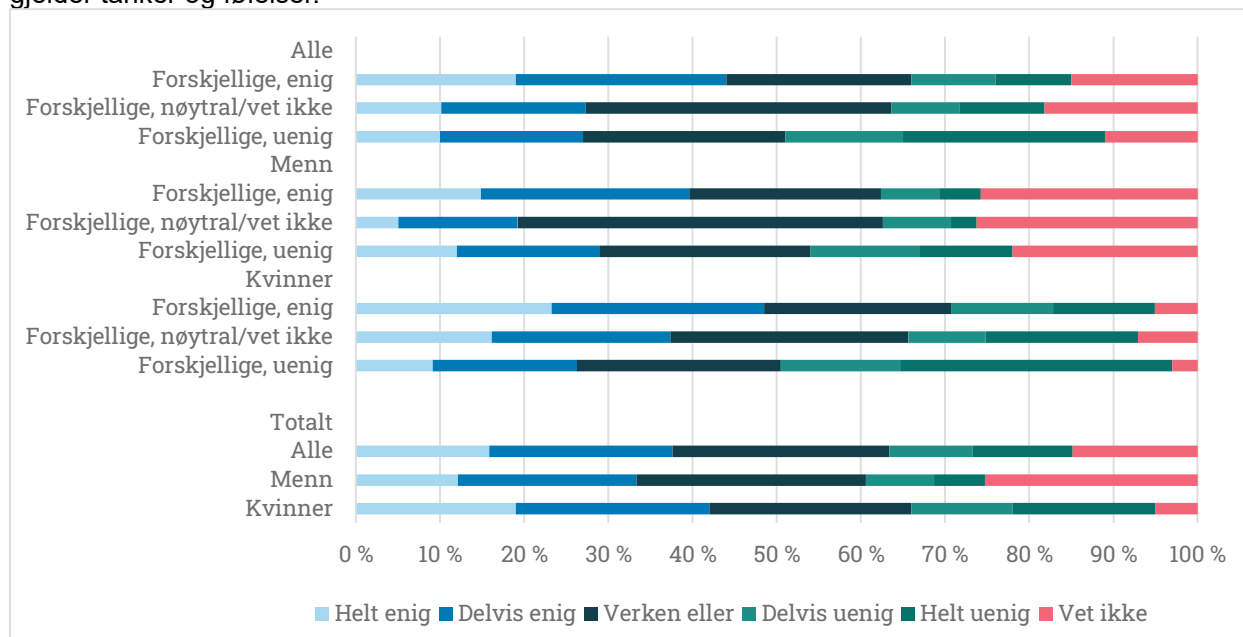
Betydningen av barn for kvinner og menn

Halvparten av respondentene i CORE SURVEY 2022 ble bedt om å ta stilling til påstanden «Å få barn er den største gleden i livet for en kvinne», og den andre halvparten ble bedt om å ta stilling til den samme påstanden om menn. Det var tilfeldig hvem som fikk hvilken påstand (randomisering). Vi analyserer de to delutvalgene hver for seg.

38 prosent av dem som fikk spørsmålet om *kvinner*, er enige (helt eller delvis) i at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne. Andelen er høyere blant kvinnelige respondenter (42 prosent) enn blant mannlige respondenter (33 prosent) (figur 18, nedre del). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er oftere enige i at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er usikre nøytrale til dette (figur 18, øvre del).

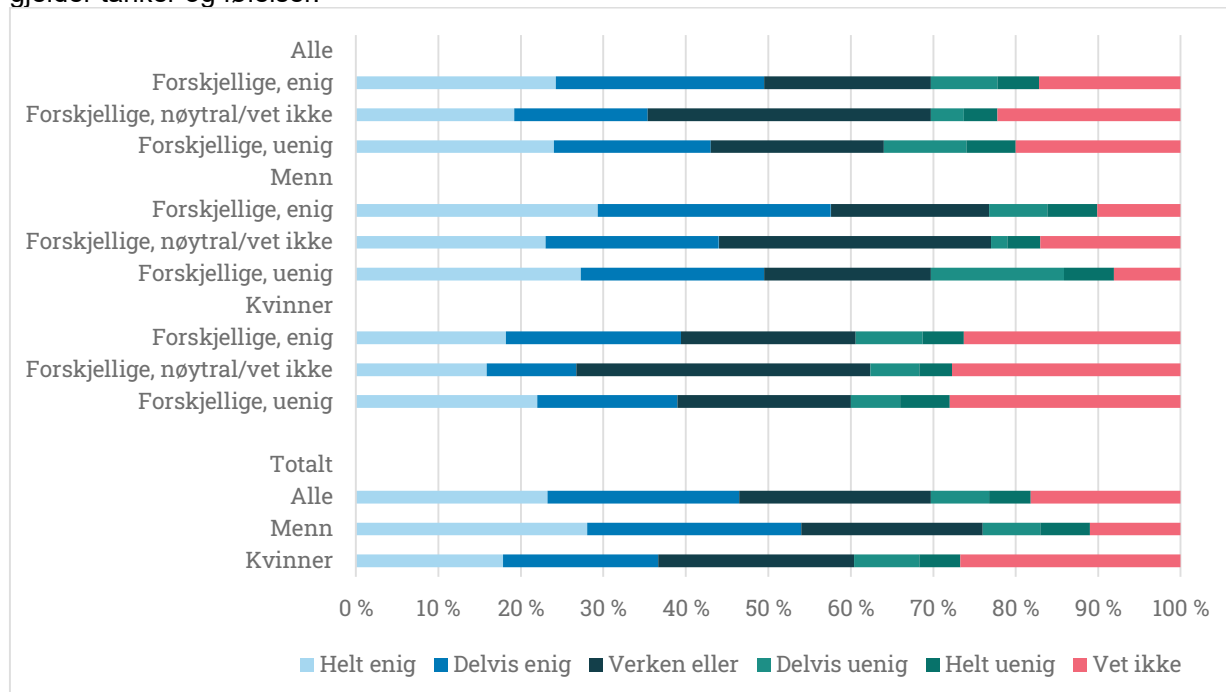
²⁶ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i at det er viktig for menn å gjøre karriere (vedleggstabell 4).

Figur 18. Svarfordeling for påstanden «Å få barn er den største gleden i livet for en kvinne» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 2 036/ 906 / 1 130.

Figur 19. Svarfordeling for påstanden «Å få barn er den største gleden i livet for en mann» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1 945/ 935 / 1 010.

46 prosent av dem som ble spurt om det å få barn er den største gleden i livet for en *mann*, er enige (helt eller delvis) i denne påstanden (figur 19, nedre del). Det er altså relativt sett flere som mener at det å få barn er den største gleden i livet for en mann enn for en kvinne, men det er først og fremst i svarene fra menn at vi ser denne forskjellen. De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener litt oftere at det å få barn er den største gleden i livet for en mann, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 19, øvre del).

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til være enig i påstanden om at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne/mann, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne/mann (1), og øvrige respondenter (0).

Analysene for dem som fikk presentert påstanden om *kvinner*, viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere er enige i at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 8, øvre del). Analysen av svarene fra menn viser i tillegg at de som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere mener at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.²⁷

Analysene for dem som fikk presentert påstanden om *menn*, viser at de som er enige i kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er mer tilbøyelige til å være enige i at det å få barn er den største gleden i livet for en mann, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, men sammenhengen forsvinner når vi inkluderer kontrollvariablene i analysen (tabell 8, nedre del). Sammenhengen er statistisk signifikant i analysen av svarene fra menn ($p < 0,10$), men ikke i analysen av svarene fra kvinner. Analysene av svarene fra alle, og fra kvinner, viser imidlertid at de som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er enige i at det å

²⁷ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne (vedleggstabell 4).

få barn er den største gleden i livet for enn mann, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.²⁸

Tabell 8. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på betydningen av barn for henholdsvis kvinner og menn. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Å få barn er den største gleden i livet for en kvinne, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	0,002	-0,025	0,054	-0,121*
Enig	0,164***	0,119***	0,111**	0,086(*)
R ²	0,026	0,132	0,194	0,106
Antall observasjoner	2 036	2036	1 130	906
Å få barn er den største gleden i livet for en mann, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,078*	-0,096*	-0,136**	-0,021
Enig	0,069*	0,008	-0,040	0,088(*)
R ²	0,013	0,110	0,053	0,132
Antall observasjoner	1 945	1 945	1 010	935

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (•) = signifikant på 0,10-nivå
Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

Oppfatninger om hvor godt ulike typer av foreldre kan oppdra barn

I denne bolken undersøker vi sammenhengene mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og oppfatninger om hvor godt ulike typer foreldre kan oppdra barn. Utvalget i CORE SURVEY 2022 ble delt i fire like store gruppe (randomisert), som hver ble spurt hvor enige eller uenige de var i en påstand om hvor godt ulike typer foreldre kan oppdra barn.²⁹ De fire påstandene var som følger:

- En *enslig mor* kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far.
- En *enslig far* kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far.
- Et par med *to mødre* kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far.

²⁸ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser en signifikant positiv sammenheng mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i at det å få barn er den største gleden i livet for en mann. Dette gjelder i analysene av svarene fra alle, og i analysene av svarene fra menn, men ikke i analysene av svarene for kvinner (vedleggstabell 4).

²⁹ Spørsmålene ligger tett opp til spørsmål som inngår i *Spørreundersøkelse om familie og kjønnsroller 2022*, som er den norske delen av International Social Survey Programme 2022, men der stilles alle spørsmålene til samtlige deltakere.

- Et par med *to fedre* kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far.

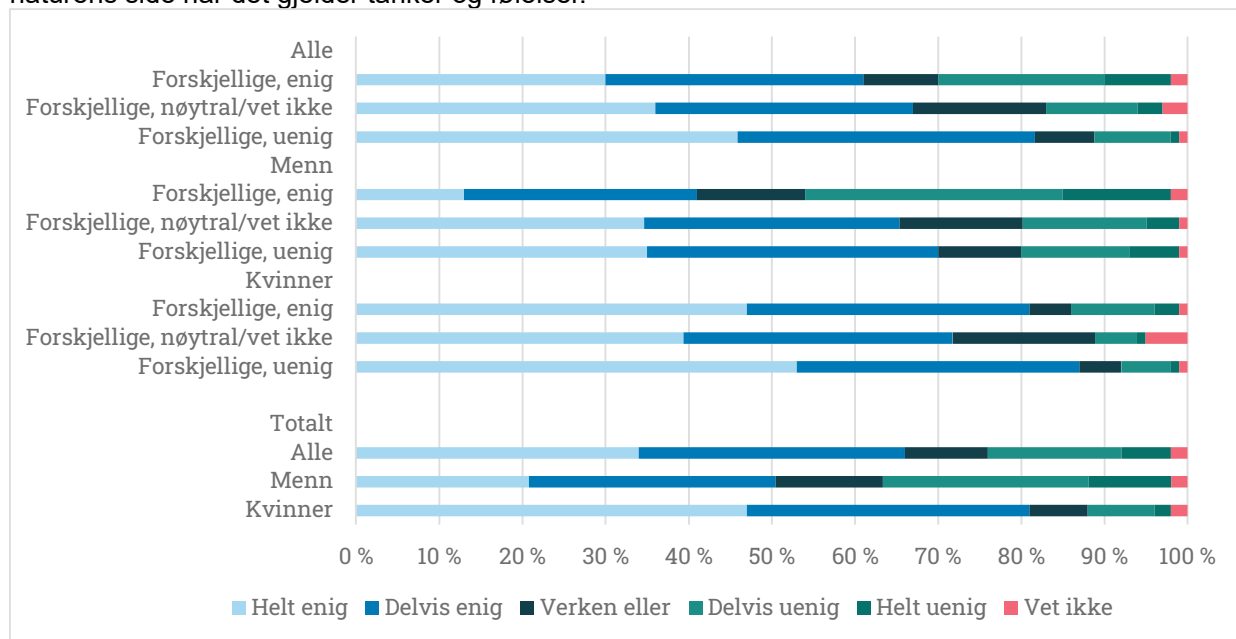
Vi analyserer de fire delutvalgene hver for seg. Ettersom det er færre respondenter i hvert av de fire delutvalgene enn i utvalget som helhet, er usikkerheten ved tallene større i denne bolken enn i analysene i de andre bolkene.

En enslig mor/far

66 prosent av dem som fikk spørsmålet om en enslig *mor* kan oppdra et barn like bra som en mor og en far, er enige (helt eller delvis) i påstanden (figur 20, nedre del). Andelen er høyere blant kvinner (81 prosent) enn blant menn (51 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av fra naturens side, er sjeldnere enige i at en enslig mor kan oppdra barn like bra som et par bestående av en mor og en far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. De som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige, plasserer seg i midten (figur 20, øvre del). Men også blant dem som mener at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er flertallet (61 prosent) enten helt eller delvis enige i at en enslig mor kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far.

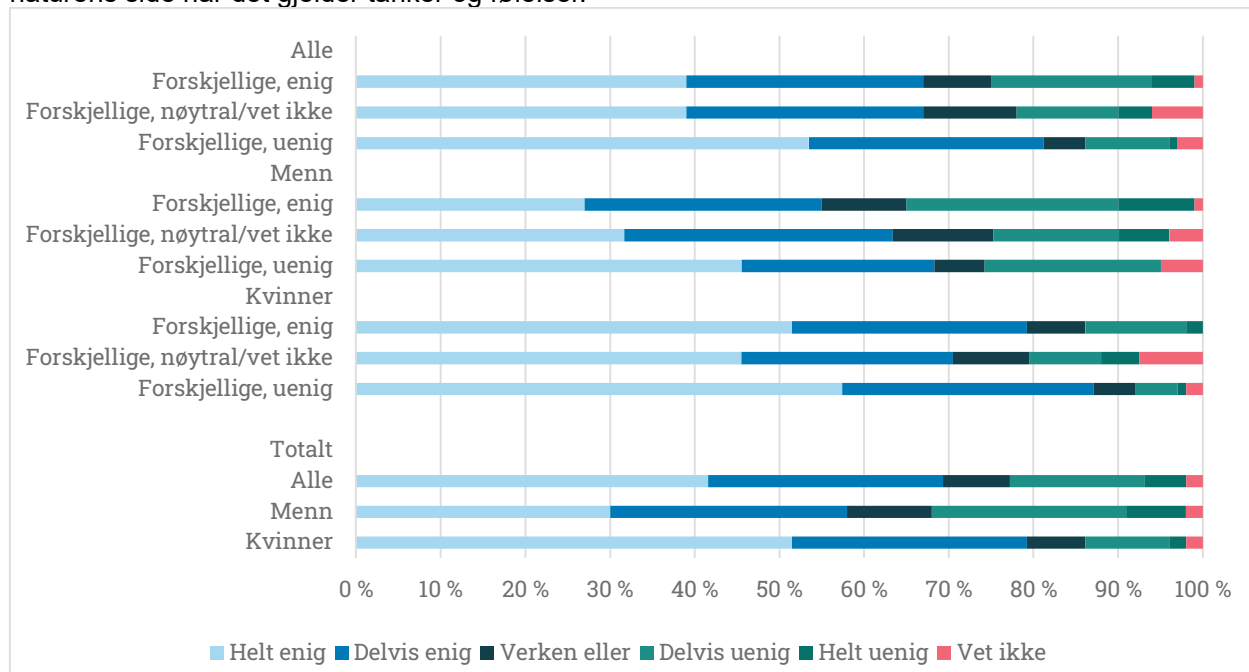
Blant dem som fikk spørsmål om en enslig *far* kan oppdra et barn like bra som en mor og en far, er 70 prosent helt eller delvis enige (figur 21, nedre del). Også her er andelen høyere blant kvinner (80 prosent) enn blant menn (58 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener sjeldnere at en enslig far kan oppdra barn like bra som et par med mor og far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 21, øvre del). Men også blant dem som mener at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er flertallet (67 prosent) helt eller delvis enige i at en enslig far kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far. De som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, svarer omtrent på samme måte som dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.

Figur 20. Svarfordeling for påstanden «En enslig mor kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 998 / 448 / 550.

Figur 21. Svarfordeling for påstanden «En enslig far kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1 027 / 451 / 576.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til være enig i påstandene om at en enslig mor/far kan oppdra et barn like bra som et par med en mor og en far ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som er *helt enige* i at en enslig mor/far kan oppdra barn like bra som et par bestående av en mor og en far (1), og øvrige respondenter (0). Ettersom andelene helt eller delvis enige er såpass høye for disse to spørsmålet, skiller vi altså ut de som er *helt enige* i analysene her. Andelen er 34 prosent blant dem som fikk spørsmålet om en enslig mor, og 42 prosent blant dem som fikk spørsmålet om en enslig far (figur 20 og 21).

Tabell 9. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på om en enslig mor/far kan oppdra et barn like godt som et par med mor og far. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
En enslig mor kan oppdra et barn like godt som et par med mor og far, helt enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,090	-0,053	-0,124(*)	-0,017
Enig	-0,150**	-0,133**	-0,048	-0,226**
R ²	0,014	0,112	0,036	0,107
Antall observasjoner	998	998	550	448
En enslig far kan oppdra et barn like godt som et par med mor og far, helt enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,154**	-0,118*	-0,114	-0,145(*)
Enig	-0,147**	-0,120**	-0,051	-0,209**
R ²	0,012	0,091	0,036	0,090
Antall observasjoner	1 027	1 027	576	451

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå
 Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

For dem som fikk spørsmålet om en enslig *mor*, viser analysene for alle og analysene for menn at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er helt enige i at en enslig mor kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 9, øvre del). Sammenhengen er ikke statistisk signifikant i analysen for kvinner. Her ser vi imidlertid at de som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side ($p < 0,10$).

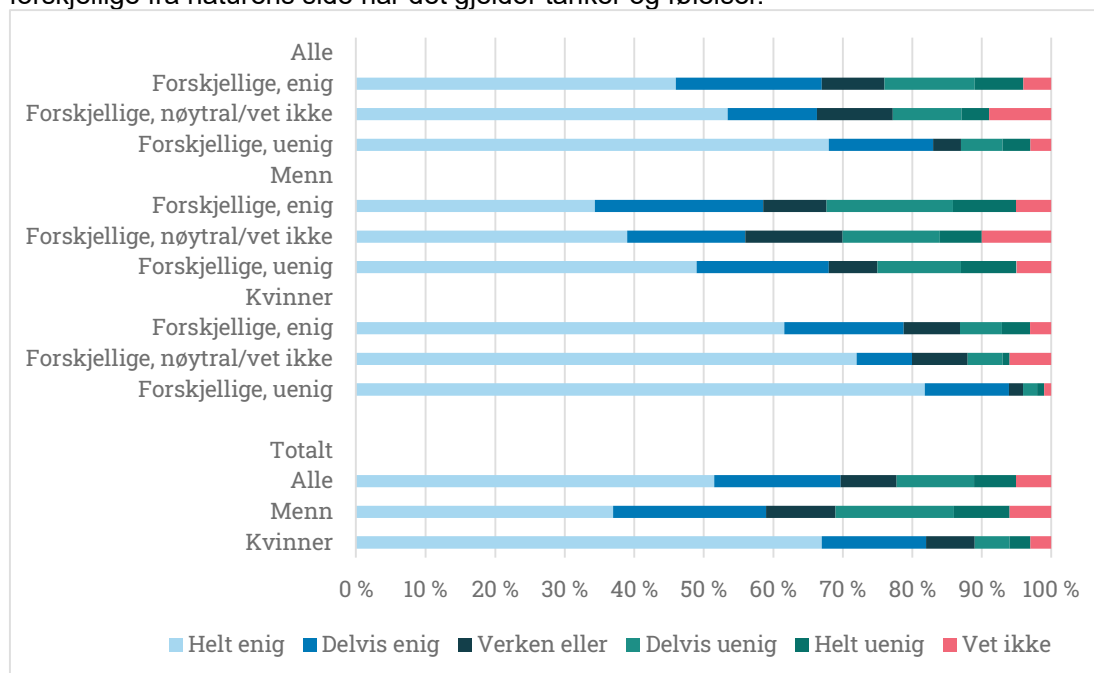
Videre ser vi på dem som fikk spørsmålet om en enslig *far*. Analysene viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er helt enige i at en enslig far kan oppdra et barn

like bra som et par med mor og far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 9, nedre del). Ingen av disse sammenhengene er signifikante i analysene for kvinner.³⁰

Et par med to møre/fedre

69 prosent av dem som fikk spørsmålet om et par med *to mødre* kan oppdra et barn like bra som en mor og en far, er enige (helt eller delvis) i påstanden (figur 22, nedre del). Andelen er høyere blant kvinner (83 prosent) enn blant menn (59 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er sjeldnere enige i at et par med to mødre kan oppdra barn like bra som et par med mor og far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 22, øvre del). Men også blant dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er flertallet (67 prosent) enten helt eller delvis enige i at et par med to mødre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far. Den samme andelen ser vi blant dem som er nøytrale/usikre på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.

Figur 22. Svarfordeling for påstanden «Et par med *to mødre* kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

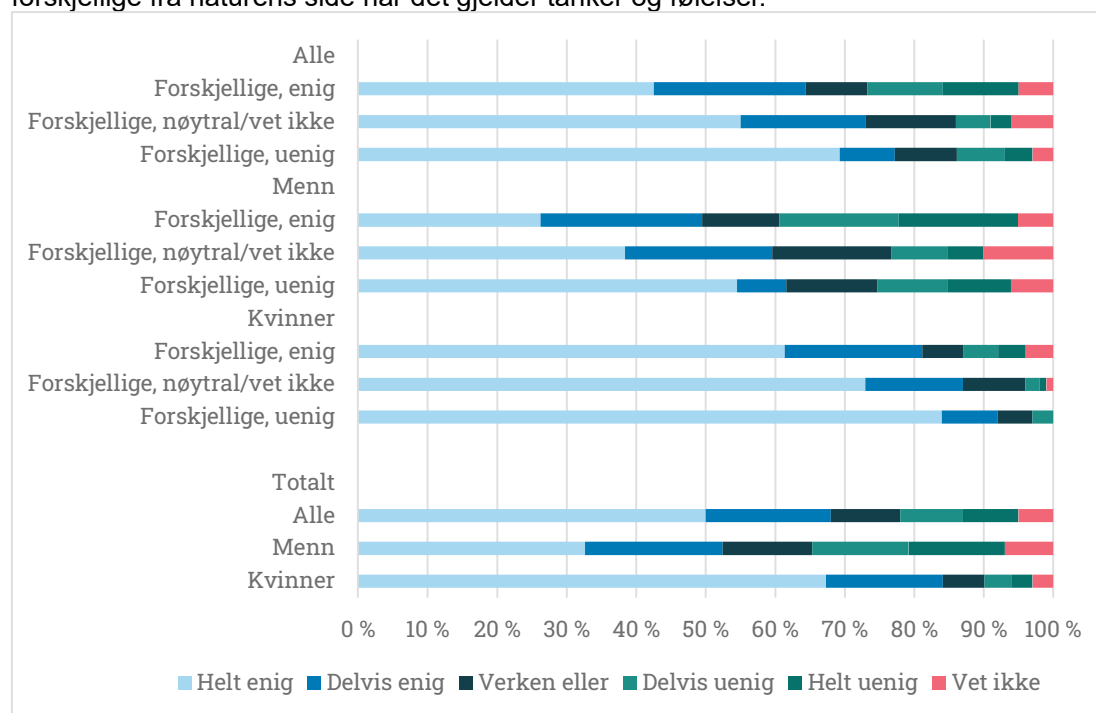

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 942 / 942 / 469.

³⁰ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser signifikante negative sammenhenger mellom skåren på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være helt enig i at en enslig mor/far kan oppdra et barn like godt som et par med en mor og en far. Dette gjelder i analysene av svarene fra alle og i analysene av svarene fra menn, men ikke i analysene av svarene for kvinner (vedleggstabell 4).

Blant dem som fikk spørsmål om et par med *to fedre* kan oppdra et barn like godt som en mor og en far, er 68 prosent helt eller delvis enige (figur 23, nedre del). Også her er andelen mye høyere blant kvinner (85 prosent) enn blant menn (53 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener sjeldnere at et par med to fedre kan oppdra barn like bra som et par med mor og far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 23, øvre del). Også blant dem som mener at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er imidlertid flertallet (65 prosent) helt eller delvis enige i at et par med to fedre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far.

Figur 23. Svarfordeling for påstanden «Et par med *to fedre* kan oppdra et barn like bra som et par bestående av mor og far» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1001 / 465 / 536.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til være enig i påstandene om at et par med to mødre/to fedre kan oppdra et barn like bra som et par med en mor og en far ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som er *helt enige* i at et par med to mødre/fedre kan oppdra barn like bra som et par med en mor og en far (1), og øvrige respondenter (0). Som i analysene ovenfor skiller vi altså ut dem som er *helt enige*. Andelen er

51 prosent blant dem som fikk spørsmålet om to mødre, og 50 prosent blant dem som fikk spørsmålet om to fedre (figur 22 og 23).

Tabell 10. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på om et par med to mødre / to fedre kan oppdra et barn like godt som et par med mor og far. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Et par med to mødre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, helt enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,143*	-0,092(*)	-0,082	-0,086
Enig	-0,221***	-0,157***	-0,195***	-0,126
R ²	0,026	0,158	0,089	0,090
Antall observasjoner	942	942	473	469
Et par med to fedre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, helt enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,148**	-0,142**	-0,115*	-0,178*
Enig	-0,270***	-0,239***	-0,191***	-0,276***
R ²	0,041	0,220	0,146	0,121
Antall observasjoner	1 001	1 001	536	465

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (**) = signifikant på 0,10-nivå
 Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

Videre ser vi på dem som fikk spørsmålet om *to mødre*. Analysene for alle og analysen for kvinner viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er helt enige i at et par med *to mødre* kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 10, øvre del). Koeffisienten er negativ også i analysen for menn (-0,126), men den er ikke statistisk signifikant.

For de som fikk spørsmålet om *to fedre*, viser både analysene for alle, analysen for kvinner og analysen for menn, at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er helt enige i at to fedre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, enn de som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 10, nedre del).³¹

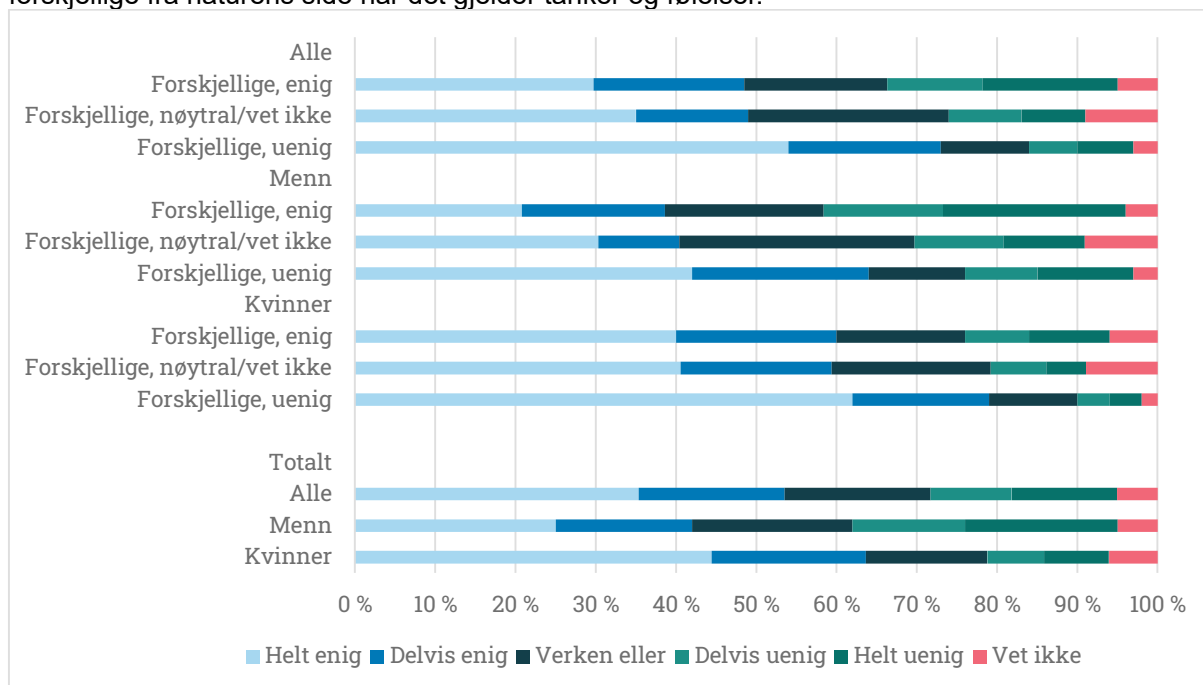
³¹ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser signifikante negative sammenhenger mellom skår på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være helt enig i at et par med to mødre/fedre kan oppdra et barn like godt som et par med en mor og en far (vedleggstabell 4).

Oppfatninger om kjønnsmangfold og tredje juridisk kjønn

I denne bolken undersøker vi sammenhengene mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, på den ene siden, og oppfatninger om påstandene «Det bør aksepteres at noen identifiserer seg som noe annet enn ‘kvinne’ eller ‘mann’» og «Det bør innføres et tredje juridisk kjønn», på den andre.³²

53 prosent av respondentene i CORE SURVEY 2022 er enige (helt eller delvis) i at det bør aksepteres at noen definerer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann» (figur 24, nedre del). Andelen er høyere blant kvinner (63 prosent) enn blant menn (42 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, er sjeldnere enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 24, øvre del). Men også blant dem som mener at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og blant dem som er nøytrale/usikre, er omtrent halvparten (49 prosent) helt eller delvis enige i at det bør aksepteres at noen definerer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann».

Figur 24. Svarfordeling for påstanden «Det bør aksepteres at noen identifiserer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann»» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

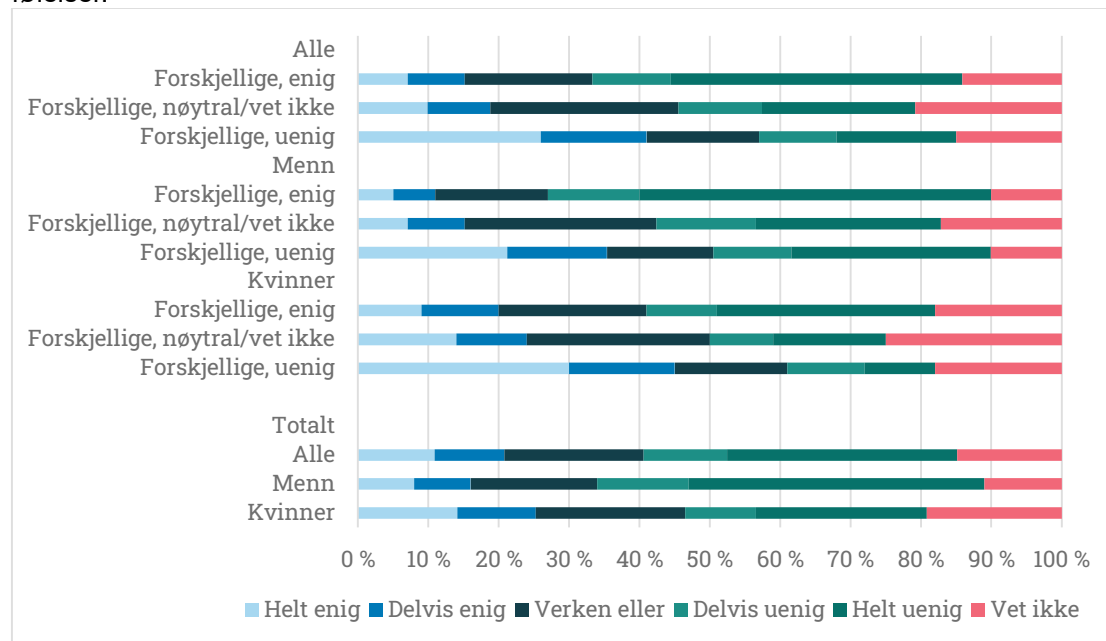

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 977 / 1 836 / 2 141.

³² For analyser av variasjon i befolkningens oppslutning om disse to påstandene, se Kitterød og Teigen (2023b).

21 prosent av respondentene i CORE SURVEY 2022 er enige (helt eller delvis) i påstanden «Det bør innføres et tredje juridisk kjønn» (figur 25, nedre del). Også her er andelen høyere blant kvinner (25 prosent) enn blant menn (16 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, er sjeldnere enige i at det bør innføres et tredje juridisk kjønn, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 25, øvre del). Blant menn støtter bare 11 prosent av dem som mener at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, påstanden om at det innføres et tredje juridisk kjønn, mot 25 prosent av dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige. Blant kvinner er de tilsvarende andelene henholdsvis 20 og 45 prosent.

Figur 25. Svarfordeling for påstanden «Det bør innføres et tredje juridisk kjønn» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 980 / 1 840 / 2 140.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til å være enig (helt eller delvis) i hver av de to påstandene, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummies, der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i hver av de to påstandene (1), og øvrige respondenter (0).

For den første påstanden («Det bør aksepteres at noen identifiserer seg som noe annet enn 'kvinne' eller 'mann'») viser både analysene for alle, analysene for kvinner og analysene for menn at de som er enige i at kvinner og menn er

forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 11, øvre del). Sammenhengene er sterkere for menn enn for kvinner.³³

Også for den andre påstanden («Det bør innføres et tredje juridisk kjønn») viser analysene for alle og for kvinner og menn separat at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 11, nedre del).^{34, 35}

Tabell 11. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på kjønnsmangfold og tredje juridisk kjønn. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Det bør aksepteres at noen identifiserer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann», enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,234***	-0,189***	-0,165***	-0,222***
Enig	-0,242***	-0,187***	-0,143***	-0,237***
R ²	0,032	0,101	0,059	0,063
Antall observasjoner	3 977	3 977	2 141	1 836
Det bør innføres et tredje juridisk kjønn, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,217***	-0,189***	-0,180***	-0,202***
Enig	-0,250***	-0,210***	-0,187***	-0,231***
R ²	0,051	0,091	0,089	0,076
Antall observasjoner	3 980	3 980	2 140	1 840

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå

Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

Oppfatninger om regler for å fremme kjønnsbalanse i politikk, næringsliv og utdanning

I denne bolken undersøker vi sammenhengene mellom oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og oppfatninger om at det bør være regler som sikrer en viss kjønnsbalanse på forskjellige samfunnsområder. Vi ser først på holdninger til lik representasjon av kvinner og menn på Stortinget og i bedriftsstyrer og deretter

³³ Dette gjelder for forskjellen mellom dem som er enige i, og dem som er uenige i, at kvinner og menn er forskjellige av natur. Forskjellen mellom estimatet for menn (-0,237) og estimatet for kvinner (-0,143) er statistisk signifikant ($p < 0,05$).

³⁴ Vi minner om at selv om mønstrene er omtrent de samme her som i analysen av oppslutning om at det bør aksepteres at oen definerer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann», er det generelt lavere oppslutning om at det bør innføres et tredje juridisk kjønn (jf. lavere konstantleddet i analysene av denne siste påstanden).

³⁵ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser signifikante negative sammenhenger mellom skåren på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i hver av de to påstandene (vedleggstabell 4).

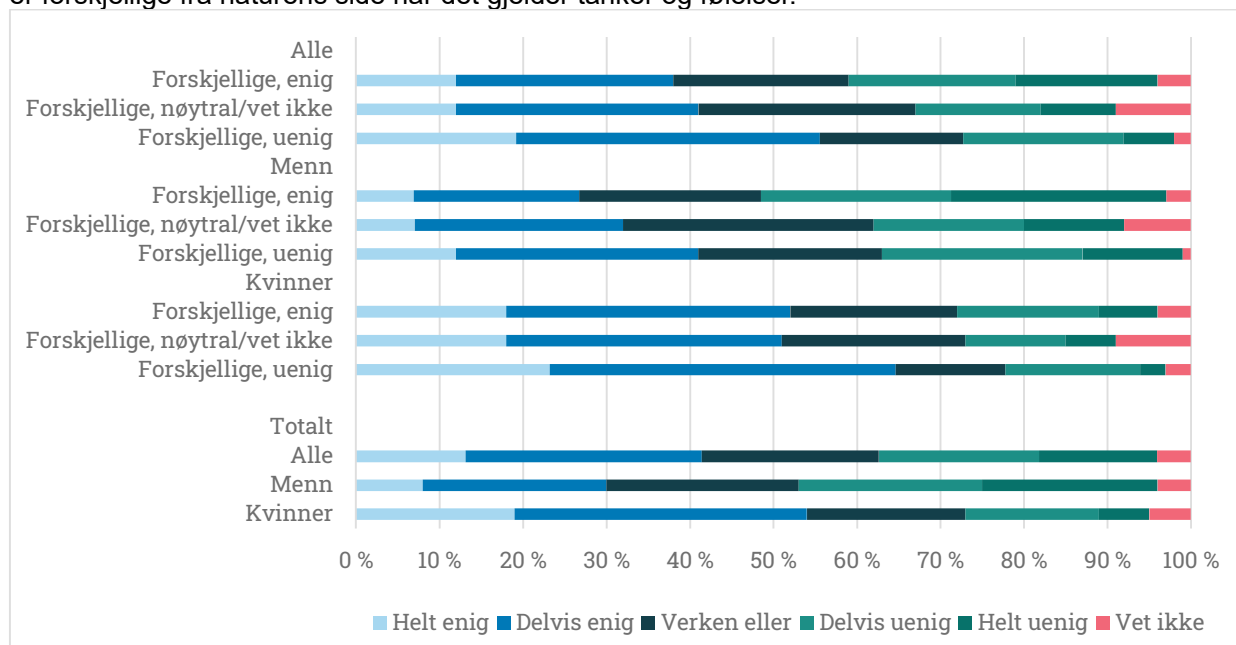
på holdninger til å gi tilleggspoeng for kvinner/menn på utdanninger med sterk manns-/kvinnedominans.

Regler for å fremme kjønnsbalanse på Stortinget og i bedriftsstyrer

Respondentene ble spurt hvor enige eller uenige de er i påstandene «Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn på Stortinget» og «Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn i bedriftsstyrer».³⁶

41 prosent av respondentene er enige (helt eller delvis) i at det bør finnes regler som fremmer kjønnsbalanse på Stortinget (figur 26, nedre del). Andelen er høyere blant kvinner (54 prosent) enn menn (30 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, mener sjeldnere at det bør finnes slike regler, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 26, øvre del). Andelen enige (helt eller delvis) i de tre gruppene er henholdsvis 38, 41 og 57 prosent.

Figur 26. Svarfordeling for påstanden «Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn på Stortinget» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

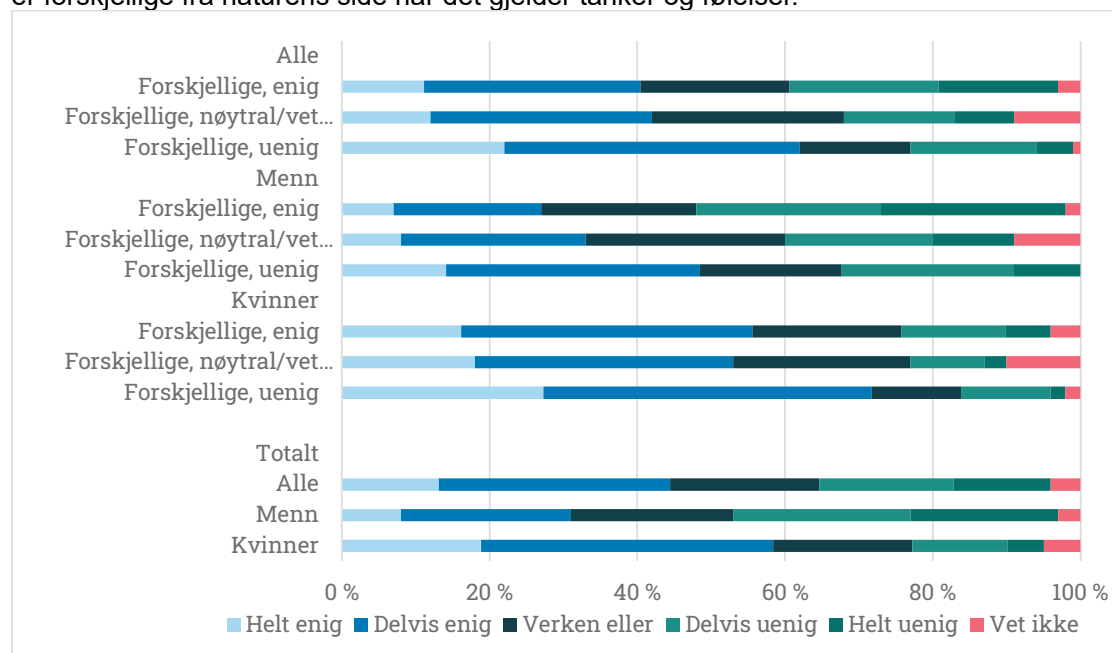
Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 975 / 1 838 / 2 137..

Vi ser omtrent det samme mønsteret for oppslutning om at det bør finnes regler som fremmer kjønnsbalanse i bedriftsstyrer. 44 prosent er enige i dette, og

³⁶ Variasjonen i befolkningens oppslutning om disse to påstandene er analysert i Teigen et al. (2024a og 2004b).

andelene for kvinner og menn er henholdsvis 59 og 31 prosent (figur 27, nedre del). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, mener sjeldnere at det bør finnes slike regler enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 27, øvre del). Andelen enige (helt eller delvis) i de tre gruppene er henholdsvis 40, 42 og 62 prosent.

Figur 27. Svarfordeling for påstanden «Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn i bedriftsstyrer» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 3 965 / 1 830 / 2 135.

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til å være enig (helt eller delvis) i hver av de to påstandene ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) (1), og øvrige respondenter (0).

Både analysene for alle, analysene for kvinner og analysene for menn viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er enige i at det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn på Stortinget, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 12, øvre del). Dette mønsteret ser vi også for påstanden om at det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn i bedriftsstyrer (tabell 12, nedre del). For begge påstandene går altså hovedskillet mellom dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, eller nøytrale/ usikre, på den

ene siden, og dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, på den andre.³⁷

Tabell 12. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på regler for lik representasjon på Stortinget og i bedriftsstyrer. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn på Stortinget, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,141***	-0,115***	-0,142***	-0,090*
Enig	-0,166***	-0,147***	-0,144***	-0,149***
R ²	0,015	0,078	0,021	0,022
Antall observasjoner	3 975	3 975	2 137	1 838
Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn i bedriftsstyrer, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,195***	-0,167***	-0,182***	-0,161***
Enig	-0,213***	-0,189***	-0,164***	-0,217***
R ²	0,025	0,113	0,036	0,054
Antall observasjoner	3 965	3 965	2 135	1 830

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå

Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

Tilleggs poeng for mannlige/kvinnelige søkere ved opptak til utdanninger med klar kvinne-/mannsdominans

Halvparten av respondentene i CORE SURVEY 2022 fikk spørsmål om hvor enige eller uenige de er i påstanden «Det bør gis tilleggs poeng for *mannlige* søkere ved opptak til utdanninger med en klar kvinnedominans (for eksempel sykepleie, psykologi)». Den andre halvparten ble spurt hvor enige eller uenige de er i påstanden «Det bør gis tilleggs poeng for *kvinnelige* søkere ved opptak til utdanninger med en klar mannsdominans (for eksempel elektroingenør, datateknologi)». Det var tilfeldig hvem som fikk hvilken påstand (randomisering). Her analyserer vi de to delutvalgene hver for seg.

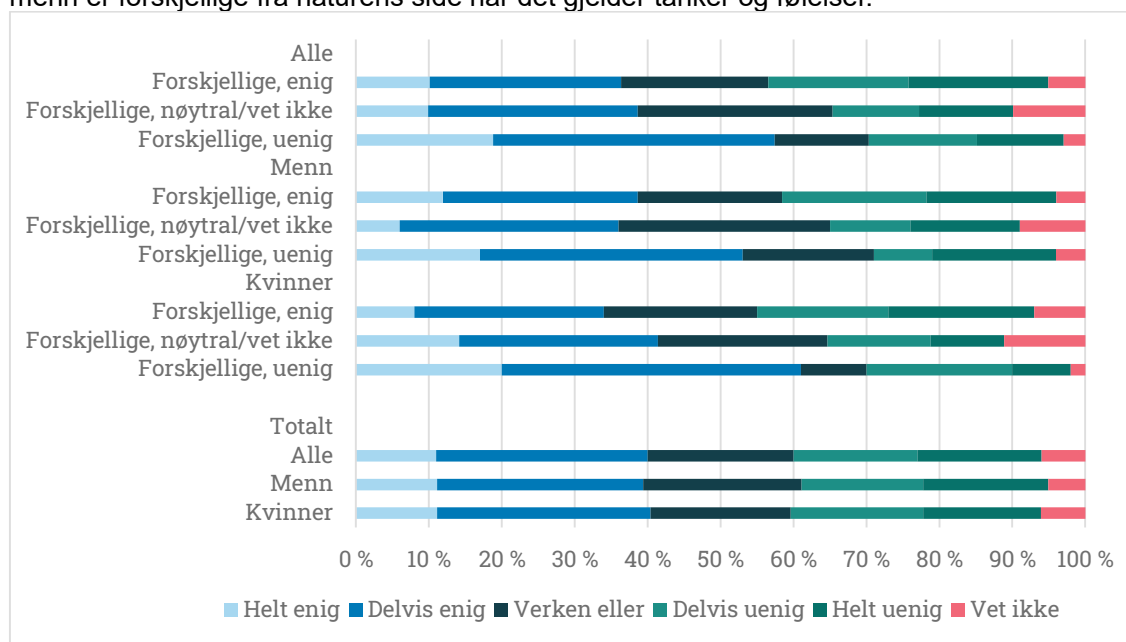
40 prosent av respondentene er enige (helt eller delvis) i at det bør gis tilleggs poeng for *mannlige* søkere ved opptak til kvinnedominerte utdanninger (figur 28, nedre del). Andelen er omtrent den samme blant menn og kvinner. De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er

³⁷ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser signifikante negative sammenhenger mellom skåren på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i hver av de to påstandene. For begge påstandene er sammenhengene sterkere i analysene av svarene fra menn enn i analysene av svarene fra kvinner (vedleggstabell 4).

nøytrale/usikre, er sjeldnere enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 28, øvre del). Andelen enige (helt eller delvis) i de tre gruppene er henholdsvis 38, 41 og 58 prosent.

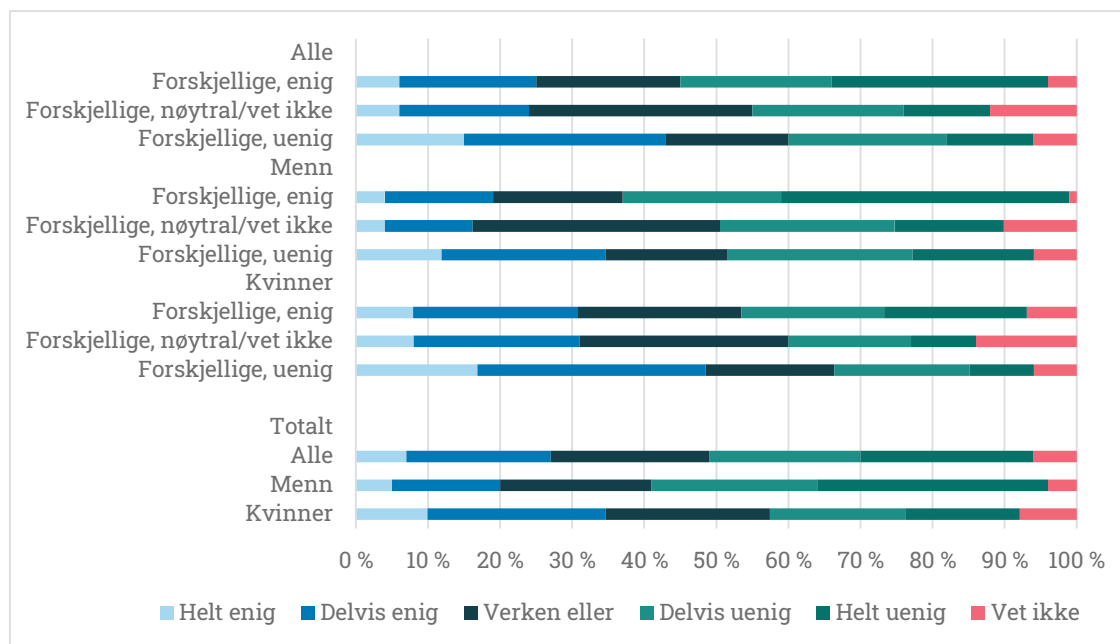
Det er lavere oppslutning om at det bør gis tilleggspoeng for *kvinnelige søkere* til mannsdominerte utdanninger enn for mannlige søkere til kvinnedominerte utdanninger, og påstanden om kvinner har betydelig lavere oppslutning blant menn enn blant kvinner (figur 29, nedre del). 27 prosent av respondentene er enige (helt eller delvis) i at det bør gis tilleggspoeng for kvinnelige søkere ved opptak til mannsdominerte utdanninger. Andelen er 20 prosent blant menn og 35 prosent blant kvinner. De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, er sjeldnere enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (figur 29, øvre del). Andelen enige (helt eller delvis) er henholdsvis 25, 24 og 43 prosent i de tre gruppene.

Figur 28. Svarfordeling for påstanden «Det bør gis tilleggspoeng for mannlige søkere ved opptak til utdanninger med en klar kvinnedomnans» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1 985 / 925 / 1060.

Figur 29. Svarfordeling for påstanden «Det bør gis tilleggspoeng for kvinnelige søkere ved opptak til utdanninger med en klar mannsdominans» etter syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser.

Note: Antall observasjoner for alle/menn/kvinner = 1 990 / 913 / 1 077..

Vi undersøker sammenhengen mellom oppfatningen om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og tilbøyeligheten til å være enig (helt eller delvis) i påstanden om mannlige søkere og påstanden om kvinnelige søkere, ved hjelp av multivariate regresjonsanalyser (lineære sannsynlighetsmodeller). De avhengige variablene er dummyer, der vi skiller mellom dem som er enige (helt eller delvis) i hver av de to påstandene (1), og øvrige respondenter (0).

Både analysene for alle, analysen for kvinner og analysene for menn viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er enige i påstanden om at det bør gis tilleggspoeng for *mannlige* søkere ved opptak til kvinne-dominerte utdanninger, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side (tabell 13, øvre del). Dette mønsteret ser vi også for påstanden om at det bør gis tilleggspoeng til *kvinnelige* søkere ved opptak til mannsdominerte utdanninger (tabell 13, nedre del). For begge påstandene går altså skillet mellom dem som er enige eller nøytrale/usikre når det gjelder om kvinner og menn er forskjellige fra naturens

side, og dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.³⁸

Tabell 13. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom syn på om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, og syn på tilleggspoeng for mannlige/kvinnelige søkere ved opptak til utdanninger med en klar kvinne-/mannsdominans. Lineære sannsynlighetsmodeller.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, kontroller
Det bør tilleggspoeng for mannlige søkere til utdanninger med klar kvinnedominans, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,191***	-0,159***	-0,158**	-0,148*
Enig	-0,219***	-0,167***	-0,205***	-0,117*
R ²	0,026	0,066	0,104	0,049
Antall observasjoner	1 985	1 985	1 060	925
Det bør tilleggspoeng for kvinnelige søkere til utdanninger med klar mannsdominans, enig				
Kvinner og menn forskjellige (ref. uenig)				
Nøytral/usikker	-0,194***	-0,168***	-0,153**	-0,176**
Enig	-0,187***	-0,148***	-0,131**	-0,150**
R ²	0,025	0,073	0,064	0,052
Antall observasjoner	1 990	1 990	1 077	913

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå
 Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted.

³⁸ Regresjonsanalyser med indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* som forklaringsvariabel viser signifikante negative sammenhenger mellom skåren på denne indeksen og tilbøyeligheten til å være enig i hver av de to påstandene. For påstanden om tilleggspoeng for mannlige søkere er det signifikante sammenhenger i analysene av svarene fra alle, og i analysene av svarene fra kvinner, men ikke i analysene av svarene fra menn (vedleggstabell 4).

Oppsummering og diskusjon

Bakgrunn

Basert på spørsmål om kvinners og menns roller i familien og yrkeslivet som er stilt i store internasjonale spørreundersøkelser, har en rekke studier vist at folks holdninger ikke kan plasseres langs én enkelt akse fra tradisjonelle til likestilte/liberale, men utgjør ulike konstellasjoner av kryssende dimensjoner. Graden av oppslutning om kjønnsessensialisme, altså oppfatninger om at kvinner og menn har iboende forskjellige egenskaper og dermed egner seg til forskjellige oppgaver, inngår gjerne som en av flere dimensjoner. Nøyaktig hvor mange, og hvilke konstellasjoner eller typer/klasser av holdninger man finner, varierer mellom studier, men flere finner at de skandinaviske landene skiller seg ut med høy oppslutning om likestilte roller for kvinner og menn både i familien og yrkeslivet og lav oppslutning om kjønnsessensialisme. Kjønnsessensialisme måles da ofte ved grad av enighet/uenighet i utsagn som «A woman has to have children in order to be fulfilled», «A job is all right but what most women really want is a home and children», «Being a housewife is as fulfilling as working for pay» og «A man's job is to earn money; a woman's job is to look after the home and family».

Mer direkte spørsmål om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur, gir imidlertid et annet bilde. I to nylige spørreundersøkelser, Ipsos Norsk Monitor og CORE SURVEY 2022 – Likestillingsundersøkelsen, har respondentene tatt stilling til en påstand om at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser. Et klart flertall av respondentene, både blant menn og kvinner, sier seg enige i denne påstanden. Her spør man altså ikke om hvorvidt kvinner/menn *egner* seg best til bestemte oppgaver, hvorvidt de *ønsker* å utføre bestemte oppgaver, eller hvorvidt de *bør* utføre bestemte oppgaver, men rett og slett hvor enige eller uenig man er i at kvinner og menn er forskjellige av natur. Når man måler på denne måten, ser det altså ut til å være forholdsvis stor oppslutning om kjønnsessensialistiske forestillinger i Norge. Hvordan skal vi forstå dette? I dette notatet forøker vi å nærme oss dette ved å undersøke hvordan oppslutningen om påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, har endret seg siden midten av 2000-tallet, hvordan oppslutningen om påstanden varierer med demografiske og sosioøkonomiske kjennetegn, og hvordan oppslutning om påstanden henger sammen med holdninger til likestilling på ulike samfunnsområder – i familien, yrkeslivet og politikken. Analysene av endring over tid er basert på Ipsos Norsk Monitor. De øvrige analysene er basert på CORE SURVEY 2022.

Analysene viser en interessant spenning mellom det at mange slutter opp om at kvinner og menn er forskjellige av natur, samtidig som forholdsvis få støtter opp om kjønnsstradisjonelle forestillinger, som for eksempel at kvinner og menn bør ha ulike roller i familie og yrkesliv, at kvinner egentlig ønsker hjem og barn framfor lønnet arbeid, eller at husmorrollen er like tilfredsstillende som lønnet arbeid.

I det følgende vil vi først oppsummere hovedfunn fra analysene som er presentert i dette notatet. Deretter vil vi komme inn på noen punkter for nærmere diskusjon.

Oppfatninger om hvorvidt kvinner og menn er forskjellige av natur

To av tre enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side – svak nedgang fra begynnelsen av 2000-tallet

Basert på analyse av Ipsos Norsk Monitor finner vi at det fra 2005 til 2023 har vært en viss nedgang i oppslutningen om kjønnsessensialistiske oppfatninger. Mens nesten fire av fem i 2005 svarte at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side, var det i 2023 noe i underkant av to av tre som svarte det samme. Til tross for en viss nedgang i oppslutningen over tid står altså kjønnsessensialistiske forestillinger stadig sterkt i befolkningen. Nedgangen var litt større blant kvinner enn blant menn – og nedgangen var større i Oslo enn i andre deler av landet.

Andelen enige varierer med utdanning, bosted og politisk stemmegivning

Også i CORE SURVEY 2022 får påstanden om at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, mye støtte. Nærmere to av tre er enige i påstanden (helt eller delvis). Kvinner er mindre tilbøyelige til å være enig enn menn.. Vi ser også at de som har barn, oftere er enige enn dem som ikke har barn, de med lang utdanning sjeldnere er enige enn de med kort utdanning, de som bor på Østlandet, Agder/Rogaland og Vestlandet oftere er enige enn dem som bor i Oslo, velgerne til Rødt, SV, MDG og Venstre sjeldnere er enige enn velgerne til Arbeiderpartiet, og velgerne til FrP og «Andre partier» oftere er enige. For menn finner vi færre signifikante sammenhenger, men sammenhengene med utdanning, bosted og politisk stemmegivning går i samme retning som hos kvinner.

Oppfatninger om at kvinner og menn er forskjellige av natur, og holdninger til likestilling

Videre har vi undersøkt hvordan oppfatninger om kvinner og menn er forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, henger sammen med holdninger til likestilling på en lang rekke områder.³⁹

Oppfatninger om at likestilling er viktig

- Basert på tre påstander i CORE SURVEY 2022 har vi konstruert indeksen *Likestilling viktig* (skåret fra 1 til 5). Respondentene har i gjennomsnitt høye skårer på denne (3,46), og kvinner skårer høyere enn menn. De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, har lavere skår på indeksen *Likestilling viktig* enn dem som er uenige i dette, og de som er nøytrale/usikre, er i en mellomposisjon. Sammenhengene er sterkere for menn enn for kvinner. Det er verdt å merke seg at det er ganske stor oppslutning om at likestilling er viktig (3,33) også blant dem som enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.

Oppfatninger om hvor langt likestillingen er kommet

- De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er oftere enige i at likestilling er oppnådd i samfunnet, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige. Sammenhengen er sterkere for menn enn for kvinner. Det er liten forskjell mellom dem som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og dem som er nøytrale/usikre.
- De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener oftere at likestillingen er ført langt nok / for langt, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Igjen er sammenhengen sterkere for menn enn for kvinner. Blant både kvinner og menn svarer likevel flertallet av dem som mener at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, at likestillingen bør føres videre.

Oppfatninger om kvinners og menns roller i familie og arbeidsliv

- De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener oftere at kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Disse mener også oftere at menn bør ta mest ansvar for den økonomiske forsørgelsen. Imidlertid mener de aller fleste, også blant dem som er

³⁹ Vi kommenterer først og fremst resultatene fra de multivariate analysene.

enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, at ansvaret for hjem og familie, og for økonomisk forsørgelse, bør deles likt.

- De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, mener oftere at hjem og familie er like tilfredsstillende som lønnet arbeid, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Sammenhengen er sterkere for kvinner enn for menn.
- Halvparten av respondentene ble bedt om å ta stilling til påstanden «Det er viktig for en kvinne å gjøre karriere selv om det går utover familielivet», og den andre halvparten ble bedt om å ta stilling til den samme påstanden om menn. Betydelig flere sa seg enige i påstanden om kvinner (34 prosent) enn i påstanden om menn (9 prosent). Analysene av dem som fikk presentert påstanden om *kvinner*, viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er enige i at det er viktig for kvinner å gjøre karriere, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Analysene av dem som fikk presentert påstanden om *menn*, viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere er enige i at det er viktig for menn å gjøre karriere, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.
- Halvparten av respondentene ble bedt om å ta stilling til påstanden «Å få barn er den største gleden i livet for en kvinne», og den andre halvparten ble bedt om å ta stilling til den samme påstanden om menn. Analysene for dem som fikk presentert påstanden om *kvinner*, viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere er enige i at det å få barn er den største gleden i livet for en kvinne, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Analysene for de som fikk presentert påstanden om *menn*, viser at de som er enige i kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, oftere er enige i at det å få barn er den største gleden i livet for en mann, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige.

Oppfatninger om hvor godt ulike typer av foreldre kan oppdra barn

- Videre ble utvalget i CORE SURVEY 2022 delt i fire like store grupper, som hver ble spurt hvor enige eller uenige de er i en påstand om hvorvidt ulike typer av foreldre (en enslig mor, en enslig far, to mødre, to fedre) kan oppdra barn like bra som et par bestående av en mor og en far.
 - For dem som fikk spørsmålet om *en enslig mor* og *en enslig far*, viser analysene for alle og analysene for menn at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er

helt enige i de aktuelle påstandene, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.

- For dem som fikk spørsmålet om *to mødre*, viser analysen for alle og analysen for kvinner at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er helt enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige.
- For dem som fikk spørsmålet om *to fedre*, viser både analysen for alle, analysen for kvinner og analysen for menn at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, sjeldnere er helt enige i den aktuelle påstanden enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige av natur.

Oppfatninger om kjønnsmangfold og tredje juridisk kjønn

- Over halvparten av respondentene i CORE SURVEY 2022 var enige i at det bør aksepteres at noen definerer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann», flere kvinnelige respondenter (63 prosent) enn mannlige (42 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, støtter sjeldnere opp om dette enn dem som er uenige at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Sammenhengene er sterkere for menn enn for kvinner.
- På spørsmål om det bør innføres et tredje juridisk kjønn, var det kun 21 prosent i CORE SURVEY 2022 som var enige, flere kvinner (25 prosent) enn menn (16 prosent). De som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, er sjeldnere enige i det bør innføres en tredje juridisk kjønnskategori enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige av natur.

Oppfatninger om regler for å fremme kjønnsbalanse i politikk, næringsliv og utdanning

CORE SURVEY 2022 inneholdt spørsmål om holdning til kjønnskvotering i politikken, i næringslivets styrer og ved fortrinnsrett ved opptak til utdanning (for henholdsvis kvinner og menn). Det gjennomgående funnet er at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, eller nøytrale/usikre i spørsmålet, sjeldnere er enige i at det bør finnes slike regler eller ordninger.

- 41 prosent av respondentene er enige (helt eller delvis) i at det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn på Stortinget, og flere blant kvinner (54 prosent) enn blant menn (30 prosent). Både analysene for alle og analysene for kvinner og menn separat viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av

naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere mener det bør finnes slike regler, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.

- 44 prosent av respondentene er enige (helt eller delvis) i at det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn i bedriftsstyrer, og flere blant kvinner (59 prosent) enn menn (31 prosent). Både analysene for alle og analysene for kvinner og menn separat viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige av naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er enige i at det bør finnes slike regler, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side.
- Halvparten av respondentene i CORE SURVEY 2022 ble spurt hvor enige eller uenige de var i påstanden «Det bør gis tilleggspoeng for *mannlige* søkere ved opptak til utdanninger med en klar kvinnedominans (for eksempel sykepleie, psykologi)», mens den andre halvparten ble spurt hvor enige eller uenige de var i påstanden «Det bør gis tilleggspoeng for *kvinnelige* søkere ved opptak til utdanninger med en klar mannsdominans (for eksempel elektroingeniør, datateknologi)». 40 prosent er enige (helt eller delvis) i at det bør gis tilleggspoeng for *mannlige* søkere ved opptak til kvinnedominerte utdanninger. 27 var enige (helt eller delvis) i at det bør gis tilleggspoeng for *kvinnelige* søkere ved opptak til mannsdominerte utdanninger. Analysene både for alle, for kvinner og for menn viser at de som er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, og de som er nøytrale/usikre, sjeldnere er enige i at det bør gis tilleggspoeng for *mannlige* søkere ved opptak til kvinnedominerte utdanninger, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Dette mønsteret ser vi også for påstanden om at det bør gis tilleggspoeng for *kvinnelige* søkere ved opptak til mannsdominerte utdanninger.

Alt i alt

En hovedkonklusjon basert på analysene som er sammenfattet ovenfor, er at det vi kaller å støtte kjønnsessensialistiske forestillinger, målt ved at man sier seg enig i at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side når det gjelder tanker og følelser, oftere er skeptiske til de likestillingsorienterte svaralternativene på et bredt felt av spørsmål, enn dem som er uenige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side. Det gjelder enten det spørres om likestilling i familien eller i arbeidslivet, ulike likestillingspolitiske tiltak, eller likestilling som en mer allmenn verdi.

Analyser av sammenhengen mellom oppslutning om kjønnsessensialisme og variabler som kjønn, alder, bosted, utdanning osv., viser også tydelige mønstre. Kjønnsessensialistiske forestillinger er mer utbredt blant menn, blant dem som bor utenfor Oslo, blant de med mindre utdanning og blant dem som støtter de politiske partiene på høyresiden.

Det er imidlertid viktig å fremheve at selv om våre analyser viser at de som har kjønnsessensialistiske oppfatninger, målt ved at de er enige i at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er mindre likestillingsorienterte enn dem som ikke støtter slike forestillinger, er forskjellene ikke særlig store. Vi finner relativt stor støtte til de likestillingsorienterte svaralternativene også blant dem som svarer at kvinner og menn er svært forskjellige fra naturens side. Dette kan forstås i lys av at oppslutningen om kjønnsessensialisme, at kvinner og menn er forskjellige fra naturens side, er relativt høy. Over 60 prosent av respondentene i CORE SURVEY 2022 sier seg enige i slike oppfatninger. En rimelig tolkning er at dette er uttrykk for at i Norge i dag er kjønnsessensialistiske forestillinger og likestillingsorientering ikke nødvendigvis på kollisjonskurs. Men det kan samtidig være uttrykk for at vi mangler spørsmål som på en god måte fanger opp hva slags oppfatninger om kvinner og menn som henger sammen med likestillingsskepsis i dagens Norge.

Litteratur

- Begall, K., Grunow, D. & Buchler, S. (2023). Multidimensional Gender Ideologies Across Europe: Evidence From 36 Countries. *Gender & Society*, 37(2), 177–207.
<https://doi.org/10.1177/08912432231155914>
- Bolzendahl, C. I. & Myers, D. J. (2004). Feminist Attitudes and Support for Gender Equality: Opinion Change in Women and Men, 1974–1998. *Social Forces*, 83(2), 759–789.
<https://doi.org/10.1353/sof.2005.0005>
- Brooks, C. & Bolzendahl, C. (2004). The transformation of US gender role attitudes: cohort replacement, social-structural change, and ideological learning. *Social Science Research*, 33(1), 106–133. [https://doi.org/10.1016/S0049-089X\(03\)00041-3](https://doi.org/10.1016/S0049-089X(03)00041-3)
- Cotter, D., Hermesen, J. M. & Vanneman, R. (2011). The End of the Gender Revolution? Gender Role Attitudes from 1977 to 2008. *American Journal of Sociology*, 117(1), 259–289.
<https://doi.org/10.1086/658853>
- Davis, S. H. & Greensten, T. N. (2009). Gender Ideology: Components, Predictors, and Consequences. *Annual Review of Sociology*, 35, 87–105 <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-070308-115920>
- England, P. (2010). The Gender Revolution. Uneven and Stalled. *Gender & Society*, 24(2), 149–166. <https://doi.org/10.1177/0891243210361475>
- Evensen, M., Kitterød, R. H. & Teigen, M. (2023). Mild tvang, bred oppslutning: En analyse av holdning til deling av foreldrepermisjonen blant fedre og mødre. *Søkelys på arbeidslivet*, 40(2), 1–18. <https://doi.org/10.18261/spa.40.2.4>
- Goldin, C. (2014). A Grand Gender Convergence: Its Last Chapter. *American Economic Review*, 104(4), 1091–1119. [doi:10.1257/aer.104.4.1091](https://doi.org/10.1257/aer.104.4.1091)
- Goldscheider, F., Bernhardt, E. & Lappegård, T. (2015). The Gender Revolution: A Framework for Understanding Changing Family and Demographic Behavior. *Population and Development Review*, 41(2), 207–239. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2015.00045.x>
- Gornick, Janet. C. og Marcia K. Meyers (2008). Creating Gender Egalitarian Societies: An Agenda for Reform, *Politics and Society*, 36(3), 313–349.
<https://doi.org/10.1177/0032329208320562>
- Grunow, D., Begall, K. & Buchler, S. (2018). Gender Ideologies in Europe: A Multidimensional Framework. *Journal of Marriage and Family*, 80(1), 42–60.
<https://doi.org/10.1111/jomf.12453>
- Hellevik, O. (2009). Linear versus logistic regression when the dependent variable is a dichotomy. *Quality & Quantity*, 43(1), 59–74. <https://doi.org/10.1007/s11135-007-9077-3>
- Hellevik, O. (2015). Hva betyr respondentbortfallet i intervjuundersøkelser?. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 56(2), 211–231.
- Hellevik, O. (2016). Extreme nonresponse and response bias. A “worst case” analysis. *Quality & Quantity*. 50(5), 1969–1991. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s11135-015-0246-5>
- Hellevik, O. (2023). Respondentbortfall og utvalgsskjevheter i Norsk Monitor. Analyser etter 2021-runden. https://www.ipsos.com/sites/default/files/2023-02/Respondentbortfall%20og%20utvalgsskjevheter%20i%20Norsk%20Monitor%202021_2022.pdf
- Inglehart, R. & Norris, P. (2003). *Rising Tide: Gender Equality and Cultural Change Around the World*. New York, NY: Cambridge University Press.

- Jozwiak, A. (2021). It's a Family (Policy) Affair: Family Policies and Heterogeneity in Gender Attitudes. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 29(1), 215–239. <https://doi.org/10.1093/sp/jxab007>
- Kitterød, R. H. & Nygård, S. T. (2024). *Holdninger til likestilling og kjønnsroller blant menn og kvinner i ulike grupper. Analyser av utvalgte spørsmål fra CORE Survey 2022 – Likestillingsundersøkelsen. Notat til Mannsutvalget*. ISF-notat 2024:08. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123233>
- Kitterød, R. H. & Teigen, M. (2021). *Feminisme og holdninger til likestilling – tendenser til polarisering?* ISF-Notat 27.05.2021. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/2756827>
- Kitterød, R. H. & Teigen, M. (2023). Oppslutning om likestilling: Er enigheten i ferd med å slå sprekker? *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 64(3), 262–275. <https://doi.org/10.18261/tfs.64.3.6>
- Kitterød, R. H. & Teigen, M. (2024a). *Stor oppslutning om likedelt ansvar for familie og forsørgelse*. ISF-notat 2024:3. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123228>
- Kitterød, R. H. & Teigen, M. (2024b). *Oppslutning om mangfoldige kjønnsidentiteter og et tredje juridisk kjønn*. ISF-notat 2024:7. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123232>
- Knight, C. R. & Brinton, M. C. (2017). One Egalitarianism or Several? Two Decades of Gender-Role Attitude Change in Europe. *American Journal of Sociology*, 122(5), 1485–1532. <https://doi.org/10.1086/689814>
- Kools, I. (2024). *Embracing working mothers and disagreeing with gender essentialist beliefs? A comparison of levels and trends between Norway, the Netherlands, and Great Britain from 1994 to 2012*. [Masteroppgave, Universitetet i Oslo].
- Mood, C. (2010). Logistic Regression: Why We Cannot Do What We Think We Can Do, and What We Can Do About It. *European Sociological Review*, 26(1), 67–82. <https://doi.org/10.1093/esr/jcp006>
- Nygård, S. T., Teigen, M. & Kitterød, R. H. (2024). *Stor oppslutning om at likestillingen bør føres videre, men unge menn er mer skeptiske enn andre*. ISF-notat 2024:6. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123231>
- Scarborough, W. J., Sin, R. & Risman, B. (2019). Attitudes and the Stalled Gender Revolution: Egalitarianism, Traditionalism, and Ambivalence from 1977 through 2016. *Gender & Society*, 33(2), 173–200. <https://doi.org/10.1177/0891243218809604>
- Segaard, S. B. & Shamshiri-Petersen, D. (2024). *Verdimessig likestillingsorientering: Hvor enige er nordmenn om grunnleggende likestillingsnormer i samfunn og politikk?* ISF-notat 2024:9. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123234>
- Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør (2022a). *Familie og kjønnsroller, 1994, norsk del av ISSP (Versjon 2)* [Datasett]. Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. <https://doi.org/10.18712/NSD-NSD0294-V2>
- Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør (2022b). *Familie og kjønnsroller, 2012, norsk del av ISSP (Versjon 3)* [Datasett]. Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. <https://doi.org/10.18712/NSD-NSD2002-V3>
- Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, Evenshaug, O., Hallen, D., Hjørdemaal, F. & Melberg, K. (2022). *Familie og kjønnsroller, 2002, norsk del av ISSP (Versjon 5)* [Datasett]. Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. <https://doi.org/10.18712/NSD-NSD0905-V5>

- Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, Karlsen, G. & Nicolaisen, K. (2025). *Familie og kjønnsroller, 2022, norsk del av ISSP* (Versjon 1) [Datasett]. Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. <https://doi.org/10.18712/NSD-NSD3241-V1>
- Teigen, M., Nygård, S. T. & Kitterød, R. H. (2024a), *Kjønnskvalitering i politikken – et utbredt, men kontroversielt tiltak*. ISF-notat 2024:10. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123235>
- Teigen, M., Nygård, S. T. & Kitterød, R. H. (2024b). *Stor uenighet om kjønnskvalitering i bedriftsstyrer*. ISF-notat 2024:10. Institutt for samfunnsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/3123236>
- van Damme, M. & Pavlopoulos, D. (2022). Gender Ideology in Europe: Plotting Normative Types in a Multidimensional Space. *Social Indicators Research*, 164(2), 861–891. <https://doi.org/10.1007/s11205-022-02976-9>
- Walter, J. G. (2018). The adequacy of measures of gender roles attitudes: a review of current Measures in omnibus surveys. *Quality & Quantity*, 52(2), 829–848. <https://doi.org/10.1007/s11135-017-0491-x>

Vedlegg

Vedleggstabell 1. Svar på tre påstander som har vært brukt som indikatorer på kjønnsessensialistiske forestillinger, fra ISSP 1994, 2002, 2012 og 2022. Respondenter 18–79 år, i prosent.

Å ha en jobb er greit, men det de fleste kvinner egentlig ønsker seg er hjem og barn							
	Sterkt enig	Enig	Verken eller	Uenig	Sterkt uenig	Vet ikke	N
1994	4	25	22	29	13	7	1979
2002	3	18	22	35	16	6	1449
2012	2	13	19	36	24	6	1396
2022	1	6	14	33	42	3	1149
Å være husmor er like tilfredsstillende som å ha lønnet arbeid							
	Sterkt enig	Enig	Verken eller	Uenig	Sterkt uenig	Vet ikke	N
1994	6	24	24	29	9	7	1985
2002	4	20	24	34	13	5	1444
2012	4	18	25	32	14	7	1395
2022	3	11	24	30	24	8	1158
Mannens oppgave er å tjene penger, kvinnens oppgave er å ta seg av hjemmet og familien							
	Sterkt enig	Enig	Verken eller	Uenig	Sterkt uenig	Vet ikke	N
1994	3	13	15	39	30	1	2006
2002	2	8	13	43	33	1	1459
2012	1	4	11	40	43	0	1413
2022	1	2	6	23	66	0	1154

Note: ISSP, modul Familie og kjønnsroller (Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, 2022a, 2022b, Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, Evenshaug et al., 2022, Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, Karlsen & Nicolaisen, 2025). Missing-verdier er holdt utenfor.

Vedleggstabell 2. Deskriptiv statistikk for analyseutvalget i multivariate regresjonsanalyser, Ipsos Norsk Monitor 2005 og 2023. I prosent.

	2005			2023		
	Alle	Kvinner	Menn	Alle	Kvinner	Menn
Kjønn						
mann	49		100	50		100
kvinne	51	100		50	100	
Alder						
18–29 år	18	17	19	20	19	21
30–44 år	30	29	31	23	22	24
45–66 år	37	37	37	38	40	37
67–79 år	14	16	12	18	18	18
Bosted						
Oslo	12	12	12	13	14	13
Østlandet ellers	37	38	37	38	38	38
Agder/Rogaland	15	14	15	13	13	13
Vestlandet	17	17	17	18	18	18
Trøndelag	6	6	6	9	9	9
Nord-Norge	12	10	12	9	9	9
uoppgitt	2	1	2	0	0	0
N	3 571	2 021	1 550	3 227	1 583	1 644

Vedleggstabell 3. Deskriptiv statistikk for analyseutvalget i multivariate regresjonsanalyser, CORE SURVEY 2022. I prosent.

	Alle	Kvinner	Menn
Kjønn			
mann	50		100
kvinne	50	100	
Alder			
18–29 år	20	19	20
30–44 år	26	26	27
45–66 år	36	37	35
67–79 år	17	17	18
Barn			
Ja	62	66	59
Nei	34	31	37
Uoppgitt	4	3	4
Utdanning			
grunnskole/videregående	66	64	68
universitet, lavere	19	19	18
universitet, høyere	15	17	14
Bosted			
Oslo	15	15	14
Østlandet ellers	37	37	36
Agder/Rogaland	14	14	15
Vestlandet	17	17	17
Trøndelag	9	8	9
Nord-Norge	9	9	9
Religiøse møter			
ofte	3	3	4
ganske ofte	4	4	5
sjelden	39	40	38
aldri	53	53	53
Partipreferanse			
Rødt	7	8	6
SV	8	11	6
Arbeiderpartiet	19	20	17
Senterpartiet	11	11	12
MDG	4	4	5
KrF	2	2	2
Venstre	4	4	4
Høyre	17	16	18
FrP	8	5	11
andre partier	4	2	6
stemte ikke	4	3	4
ikke stemmerett	2	2	1
husker ikke /vil ikke svare	10	12	8

N	3 983	2 142	1 841
---	-------	-------	-------

Note. Når det gjelder «Barn», skiller vi mellom dem som bor sammen med barn under 20 år, og dem som ikke bor sammen med barn.

Vedleggstabell 4. Resultater fra regresjonsanalyser av sammenhengen mellom skår på indeksen *Kjønnsforskjeller fra naturens side* (verdier 1–9), for holdninger til likestilling på ulike områder.

	Alle, uten kontroller	Alle, kontroller	Kvinner, kontroller	Menn, Kontroller
Likestilling viktig, indeks basert på tre spørsmål, a)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,298***	-0,263***	-0,193***	-0,324***
Likestilling mellom menn og kvinner stort sett oppnådd, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,139***	0,125***	0,080***	0,170***
Likestillingen er ført langt nok/ført for langt, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,107***	0,095***	0,057	0,129***
Kvinner bør ta mest ansvar for hjem og familie, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,049***	0,045***	0,035***	0,055***
Menn bør ta mest ansvar for å forsørge familien økonomisk, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,054***	0,048***	0,039***	0,057***
Å ta vare på hjem og familie er like tilfredsstillende som å være i lønnet arbeid, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,097***	0,080***	0,089***	0,072***
Det er viktig for en kvinne å gjøre karriere selv om det går utover familielivet, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,025*	-0,016	0,006	-0,031
Det er viktig for en mann å gjøre karriere selv om det går utover familielivet, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,038***	0,040***	0,033***	0,042***
Å få barn er den største gleden i livet for en kvinne, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,098***	0,084***	0,060***	0,097***
Å få barn er den største gleden i livet for en mann, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	0,051***	0,018	0,004	0,040*
En enslig mor kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, helt enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,058***	-0,052**	-0,015	-0,095***
En enslig far kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, helt enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,055**	-0,046**	-0,020	-0,076**
Et par med to mødre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, helt enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,097***	-0,067***	-0,074**	-0,064*
Et par med to fedre kan oppdra et barn like bra som et par med mor og far, helt enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,122***	-0,102***	-0,090***	-0,104***
Det bør aksepteres at noen identifiserer seg som noe annet enn «kvinne» eller «mann», enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,102***	-0,077***	-0,059***	-0,095***
Det bør innføres et tredje juridisk kjønn, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,102***	-0,085***	-0,086***	-0,080***
Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn på Stortinget, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,072***	-0,062***	-0,052***	-0,074***
Det bør finnes regler som sikrer at det er omtrent like mange kvinner og menn i bedriftsstyrer, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,096***	-0,082***	-0,064***	-0,102***
Det bør gis tilleggspoeng for mannlige søkere til utdanninger med klar kvinne­dominans, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,075***	-0,053***	-0,080***	-0,020
Det bør gis tilleggspoeng for kvinnelige søkere til utdanninger med klar mannsdominans, enig, b)				
Kjønnsforskjeller fra naturens side	-0,081***	-0,065***	-0,055***	-0,066***

*** = signifikant på 0,001-nivå, ** = signifikant på 0,01-nivå, * = signifikant på 0,05-nivå, (*) = signifikant på 0,10-nivå

Note: Kontrollvariabler er kjønn, alder, barn, utdanning og bosted. a) Minste kvadraters metode, b) Lineære sannsynlighetsmodeller